

KIRKEGÅRDEN

April 2018

38. årgang

2

klassisk og moderne
indretning på kirkegården

kantsætning og armering
af udearealer...

affaldssortering med bl.a.
BIKAB

LANDSKAB

PARK & BYRUM

TLF: 7023 2999

WWW.G9.DK

INDHOLD

s. 04	Årsmøde for DKL og FDK
s. 08	Materialeplads og affaldsløsning
s. 12	Kirkegårdskonferencen 2018
s. 20	Digitale kirkegårdskort og ortofoto
s. 22	Askespredning askedeling og nedsættelse af urne på privat grund
s. 26	Sløjfning af et gravsted
s. 32	Kirkegårde i Dresden
s. 40	Boganmeldelse
s. 41	Stillingsopslag
s. 42	Det grønne hjørne
s. 44	Kort nyt
s. 46	Kalender

FORSIDE

Årets kirkegårdskonference satte fokus på samspillet mellem brugerne og kirkegården – og det blev til ganske mange inspirerende indspark til, hvad kirkegården kan gøre bedre og anderledes, hvis de også i fremtiden skal være brugernes foretrukne sidste hvilested. Se mere om kirkegårdskonferencen i dette nummer af KIRKEGÅRDEN. Foto: Lene H. Jensen.

REDAKTION

Redaktør:

Lene Halkjær Jensen,
Humblebæk Kirkegård
Tlf. 2624 7228
E-mail: lene.bladet@mail.dk

Redaktion:

Anders Beck Larsen
Nyborg Kirkegårde
E-mail: anders@nyborg-kirkegaarde.dk

Tommy Christensen
Tlf. 20 41 61 86
E-mail: tcchristensen@outlook.dk

Jens Dejgaard Jensen,
Silkeborg Kirkegårde og Krematorium
Tlf. 2393 9300
E-mail: jdj@skk.dk

Jørn Skov
Tønder Kirkegård
E-mail: tonder-kirkegaard@mail.tele.dk

Christian Høybye Hougaard
Gjellerup Kirkegård
E-mail: chha@km.dk

Sekretariat:

Foreningen af Danske Kirkegårdsledere
Springbakken 1
9230 Svenstrup J.
E-mail: kontor@danskekirkegaarde.dk
Tlf: 60 53 59 00

Layout og tryk:

Jello ApS
Tlf. 3145 0050
E-mail: da@jello.dk

Redaktionelt stof og annoncer til 'KIRKEGÅRDEN' nr. 2, 2018 sendes til lene.bladet@mail.dk senest d. 20. maj 2018
Artiklernes indhold er ikke nødvendigvis et udtryk for Redaktionens, FDK's eller DKL's holdning.

ÅRSMØDE FOR DKL & FDK

Af Rikke Nørulf, brandekirkegaarde@mail.dk
Næstformand, FDK og kirkegårdsleder, Brande Kirkegårde

I dagene 3. - 5. september 2018 afholder DKL og FDK fælles årsmøde i smukke omgivelser på Hotel Søpark i Maribo på Lolland. Hotellet ligger lige ud til Maribo sø, så husk bade-tøjet...

Programmet er bredt sammensat omkring digitale kort, uddannelse, specifikke produkter og ekskursioner til flere kirkegårde og et barokanlæg.

Foreningerne vil naturligvis også afholde deres generalforsamlinger.

Mandag d. 3. september

Årsmødet starter med frokost kl. 12.

I timerne fra kl. 13 – 15.30 vil Lektor Lene Fischer og Klaus Agerskov, som er absolut Q-GIS nørder, tage os en tur ind i Q-GIS´ verden af muligheder. For uindviiede står Q-GIS for Quantum Geografisk-Informationssystem. Programmet er en open source, og giver en masse spændende muligheder for fede plugins. Samtidig er programmet gratis! Brandsoft har tilbudt Q-GIS i kortmodulet i deres kirkegårdssystem. Lene og Klaus vil vise os skridtet videre udi temakort, hur-

tig og let opmåling af linjer og polygoner, attributtabeler, tilknytning til databaser og Excel. Se hvordan du tegner, klipper og syr i dit gratis digitale kirkegårdskort, og lav dit eget gratis printlayout.

Opmåling med drone er det nye sort, og mange firmaer tilbyder droneopmåling af kirkegårde. Klaus Agerskov vil kort forklare lidt om alle mulighederne og udfordringerne i dette luftrum.

Kristian Loftlund fra Lifa Landinspektører vil supplere Lene og Klaus med emner, man skal være opmærksom på, når man laver digitale kirkegårdskort.

Klaus Agerskov, som også er praktikvejleder, vil fortælle lidt om mulighederne for at få en af fremtidens grønne drifts- og projektledere i praktik på kirkegården.

Den nye AUB praktikordning, som får betydning for alle virksomheder, der er godkendt til at have elever, vil også blive omtalt.

Første stop på ekskursionen er Østre Kirkegård i Nykøbing Falster.

Anetavlen i Klosterkirken, Nykøbing Falster.

Kl. 14.30 DKL afholder DKL generalforsamling for DKLs medlemmer.

Sidst på dagen vil tre af fremtidens grønne driftsledere fremlægge deres bachelorprojekter. Det er HOPI Rikke Bigum med projektet "Gladsaxe parkkirkegård", og to landskabsarkitektstuderende Annette Klüver & Lykke Marott Bitsch med projektet "Østre kirkegård – Fem scenarier". Fokus er transformationsprocessen fra kirkegård til grønne rum. Noget som de fleste af Danmarks kirkegårde er i gang med eller for alvor kommer i gang med i de kommende årtier.

Kl. 20 afholder FDK generalforsamling for FDKs medlemmer.

Administrationschef Lone Bang Christensen fra Nykøbing Falster kirkegårde slutter mandagens program med en kort præsentation af Nykøbing Falster kirkegårde og tirsdagens tur til disse.

Tirsdag er ekskursionsdag.

Vi kører til Nykøbing Falster, hvor kirkegårdsforvaltningen vil vise os Østre og Nordre kirkegård, samt en imponerende anetavle i Klosterkirken. Overgartner Kasper Olsgaard Nielsen sørger for, at der på kirkegårdene er levende informationsstandere, der gerne vil spørges og fortælle om aktuelle emner på udvalgte steder.

Frokost inkl. kaffe serveres i maskinhuset på Nordre kirkegård.

Herefter går turen til Søholt gods, som har en seværdig

barokhave fra 1690'erne. I 2007-2010 blev anlægget renoveret med støtte fra Realdania. To af godssets guider vil vise os rundt i en times tid og fortælle om anlægget og processen.

Eftermiddagskaffen indtages hjemme på hotellet. Derefter vil Frank Hansen fra EG A/S fortælle om en nødprocedure for begravelser og kremeringer ved nedbrud på den digitale dødsanmeldelse.

Maribo kirkegård og domkirke ligger et stenkast fra hotellet, og sidst på dagen vil kirkegårdsleder Susanne Høegh Hansen vil vise rundt på kirkegården.

Dagen afsluttes med konferencemiddag, hvor gæster fra vores søsterforeninger og kirkeministeriet deltager.

Onsdag d. 5. september

Har du styr på alle småmaskinernes serviceintervaller? Der er hjælp at hente ved Jacob Konnerup fra Husqvarna. Jacob starter dagen med at præsentere en digital flådestyringsapp, der kan være et nyttigt redskab i værkstedet. Arbejdsmiljø og sikkerhed er en vigtig del af vores arbejde. Det vil Hans Hjerild sætte fokus på ved aktuelle indsatsområder, og henlede vores opmærksomhed på FAR (folkekirkens arbejdsmiljøråd), der er relativt nyt organ inden for Folkekirken.

Årsmødet slutter med et altid aktuelt emne. Kommunikation. En evig tilbagevendende udfordring for os og dem vi skal arbejde sammen med i det daglige. Så gå ikke glip af dette indlæg fra kommunikationseksperter, coach og Masterpractitioner i mediation, Rune Strøm, der også har skrevet bogen

Frokosten serveres på Nordre Kirkegård.

Maribo Domkirke ligger tæt på hotellet.

med den meget sigende titel: "Så tal dog pænt for helvede".

FDK glæder sig til at se dig. Vi håber på et godt fremmøde, og opfordrer alle til at bruge ledige stunder under årsmødet til at netværke på kryds og tværs med nye og gamle medlemmer.

Vi ses!

Praktisk info

Dato: 3.-5. september 2018

Sted: Hotel Søpark, Milling Hotels, Vestergade 29, 4930 Maribo.

Tilmelding: online via link på FDKs hjemmeside:

<http://danskekirkegaarde.dk/aktiviteter/arsmode>

Tilmelding senest d. 15. juni.

Pris: 4.950 kr. inkl. moms. Tilkøb frokost onsdag: 185 kr.

Program:

Mandag d. 3. september

- Ankomst fra kl. 11.45
- Digitale kirkegårdskort
Tema/plejeplanskort, Q-GIS og opmåling med drone, muligheder og udfordringer v.
- Lene Fischer, lektor KU, Skovskolen
- Klaus Agerskov, underviser KU, Skovskolen
- Kristian Loftlund, LIFA Landinspektør
- DKL's generalforsamling
- Fremtidens grønne drifts- og projektledere. HOPI praktik og AUB praktik

v. Klaus Agerskov, praktikvejleder Skovskolen

- Fra kirkegård til grønne rum. Bachelorprojekter v.
- Rikke Bigum, Gladsaxe Parkkirkegård
- Annette Klüver og Lykke Marott Bitsch, Østre Kirkegård – Fem scenarier
- FDK's generalforsamling

Tirsdag d. 4. september

- Studietur til
- Nykøbing Falster Østre Kirkegård
- Den nyrenoverede Mechlenburgske anetavle i Klosterkirken
- Nykøbing Falsters Nordre Kirkegård
- Søholt. Rundvisning i godsets nyrenoverede barokhave
- "Nødprocedure" for begravelser/kremeringer ved nedbrud på den digitale dødsanmeldelse
v. Frank Hansen, Business Manager, EG a/s
- Gåtur på Maribo Kirkegård
v. Susanne Høegh Hansen, kirkegårdsleder, Maribo Kirkegård
- Konferencemiddag

Onsdag d. 5. september

- Flådestyring af mindre maskinperker, digital app
v. Jacop Konnerup, Husquarna prof/CLG
- Arbejdsmiljø – det nyeste v. Hans Hjerrild
- "Så tal dog pænt for helvede", kommunikation
v. Rune Strøm, kommunikationsekspert, coach og Masterpractioner i mediation ■

Tirsdag eftermiddag viser kirkegårdsleder Susanne Høegh Hansen rundt på Maribo Kirkegård, der ligger et stenkast fra hotellet

Onsdag formiddag kan man lære mere om kommunikation, når Rune Strøm i sit foredrag bruger eksempler, vi alle kan genkende fra hverdagen. Foto fra Athenas.

Oppe Sundby 2017

Nykøbing Falster 2017

Farum 2017

Silkeborg 2017

Lisette

SIKRING AF GRAVSTEN og reovering af jern hegn

25 års garanti på alt udført arbejde

Sikkerhedstjek og dokumentering:
80,- kr. pr. sten *ekskl. moms*

Vores priser:

Op til 90cm: Kr. 1.440,- *ekskl. moms*

Op til 120cm: Kr. 1.760,- *ekskl. moms*

Op til 150cm: Kr. 2.800,- *ekskl. moms*

Op til 350cm: Kr. 4.000,- *ekskl. moms*

Mere information på vores hjemmeside
www.tryggsten.dk

TRYGG ApS

CVR 38851837

Kontakt os i dag:

Lisette Jespersen: 5017 6663
lisette@tryggsten.dk

Andreas Sundbom: 5019 8398
andreas@tryggsten.dk

dansk byggeri

Medlem af Dansk Byggeri

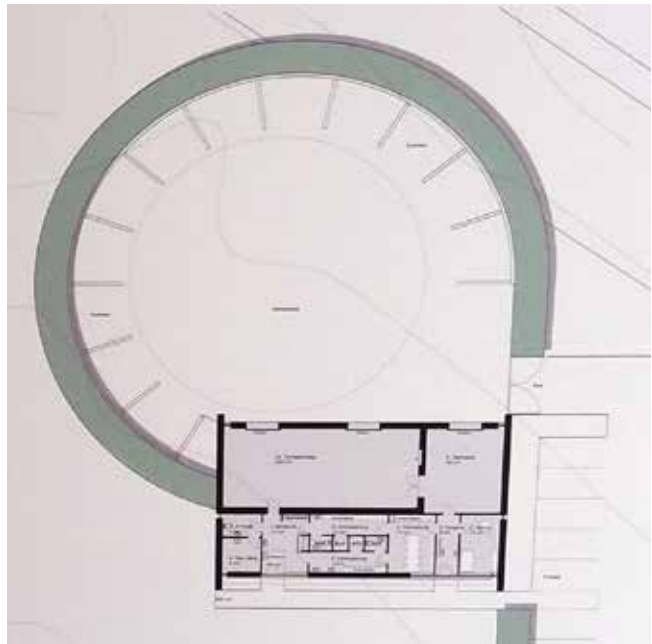
MATERIALEPLADS OG AFFALDSLØSNING

Tekst og foto: Christian Høybye Hougaard
chha@km.dk

En lastbil med anhænger kan vende på materialepladsen på Fønnesbæk Kirkegård. Pladsen bliver også brugt som hovedlager for de andre kirkegårde i Ikast.

Der var god plads, da de nye mandskabsfaciliteter blev bygget på Fønnesbæk Kirkegård – og materialeopbevaring og affaldshåndtering blev tænkt med ind i planerne.

Håndtering af affald kan ske på mange måder og hvordan håndterer vi det på den bedste måde?

Svaret er nok ikke enslydende. Vi har måske, i en del år, haft for lidt plads på kirkegårdene rundt omkring i landet. Materialepladsen og affaldet har været noget, der er blevet gemt lidt væk i et hjørne på kirkegården, hvor ingen lige har kunnet få øje på det. Det pynter jo heller ikke lige frem med en rodebutik, hvor affald og materialer smelter sammen. Ofte kan det ligefrem få et udtryk, som om vi ikke vil have det vist frem. I dag ser tingene nok lidt

anderledes ud med hensyn til pladsen. Der er visse steder blevet rigtig god plads, og det kan endda være, at vores materialeplads og affaldsdepot er blevet synlig for omverden. Der findes heldigvis rigtig mange gode eksempler på, hvordan vi kan håndtere en udfordring som denne.

Inspiration fra Fønnesbæk Kirkegård

I Ikast har de valgt at løse udfordringen på bedste vis. Her stod de i en situation, hvor de på den ene kirkegård havde en skurvogn til personalet, en lukket container til maskiner og 2 containere til affaldet. Det var ikke den

Med en overdækning af mulddepotet kan ukrudt og andet skidt undgås. Fra Vestervig Kirkegård.

Når de forskellige sten- og belægningsmaterialer opbevares i tremmebure på en palle, er det let at flytte materialerne ud til det gravsted, der skal anlægges. Fra Gladsaxe Kirkegård.

mest optimale løsning. Kirken blev bygget i 1994, og 20 år efter blev der opført en helt ny mandskabsbygning, med alle faciliteter til mandskab og maskiner. Inden de kunne komme i gang med at opføre de nye faciliteter, var det afgørende, at de fik forberedt sig grundigt. Da det blev forår, kunne de gå i gang med det samme. Der blev indhentet 3 tilbud. Desværre gik det ene firma konkurs. Ved dette firma var der tilknyttet en arkitekt, som heldigvis fik sin tegning med over til et andet firma, som ville kunne udføre opgaven. Det var dette firma, der sidenhen fik til opgave, at opføre mandskabsbygningen og materialepladsen. I kast kirkegårde var i den positive situation, at de havde den plads, som de havde brug for. De skulle med andre ord ikke begrænse sig i forhold til dette. Arkitekturen fra kirken er tænkt med ind i bygningen. Der skulle også tages højde for, at den skulle ligge mellem kirken og et beboelses område med nyere villaer. På alle områder må det siges, at det er lykkedes. I bygningen er der genvejs og gulvvarme over alt, som giver gode forhold for de ansatte. Mandskabsbygningen er også fremtidssikret, med omklædningsrum og med god plads. Materialepladsen er lavet som en cirkel, med bås til opbevaring af materialer og affald. Pladsen er så stor, at en lastbil med anhænger kan vende rundt. Der er mulighed for at få et helt træk af materialer hjem, og dermed bliver pladsen også brugt som hovedlager for de andre kirkegårde i Ikast. Udefra er pladsen skærmet af et bøge pur, og med et grønt område omkring. Båsene er lavet af elementer og der er ingen kanten i bunden, så man nemt kan komme helt ind til kanten og dermed bliver der ikke noget liggende tilbage, som ikke kommer med ud. Grønt affald bliver kørt på genbrugspladsen med egen trailer. Ved hjælp fra en minilæsser, og

en god stor rummelig trailer, kan det fint lade sig gøre. Det er en løsning, der er billigere end at få vognmanden til at afhente det. Pladsen hænger sammen med bygningen, med belægning rundt på hele pladsen. Dog ikke i båsene, der er støbt med fald ud til midten, så man udgår at vand samler sig i båsene.

Inspiration fra Vestervig kirkegård og Gladsaxe kirkegård

Vand i mulddepotet kan give visse udfordringer. En løsning på at der står vand i et mulddepot, kan være at dække det af, som man har gjort på Vestervig kirkegård. Det har også have den fordel, at man undgår ukrudt og andet skidt.

Der findes også andre løsninger på opbevaring af stenmaterialer. En løsning, der er mobil, og som man kan flytte rundt med. Et eksempel her er fra Gladsaxe, hvor der er rumdelere i form af tremmebure, som giver en god fleksibel løsning i forhold til de stationære bås.

Forskellige muligheder og løsninger

Der findes mange gode løsninger rundt omkring, på vores materialeopbevaring og affaldsudfordringer. Det er ikke altid nødvendigt med den helt store investering. En mindre investering kan også vise sig, at være en god og holdbar løsning.

Står kirkegården derimod i en situation, hvor der skal bygges nyt, er der god inspiration at hente i Fonnesbæk kirkegård. Hvor god planlægning har været afgørende, for at nå en langtidsholdbar løsning, som samler det hele under et. ■

LØVSUGER

8" slange tager granafdækning

Én maskine

- hundredevis af redskabsmuligheder

Ring for demonstration

Vi kommer gerne ud og viser maskine og redskaber frem

AVANT
Danmark

Besøg vores 3500 m² showroom på Århusvej 12, 8670 Låsby - hverdage 8.00 - 16.00

GRÆSKLIPPER

www.avant.dk

MILJØRIVE

Jylland - Låsby - Tlf: 8695 7522

STANDARDKOVL

Sjælland - Hørve - Tlf: 5965 6037

Din personlige Hoftrac®
en kraftfuld hjælper til
arbejdsopgaverne.

WEIDEMANN

Stemas Maskinsalg A/S
Tolsagervej 2, 8370 Hadsten
86 43 49 00
www.stemas.dk
stemas@stemas.dk

STEMAS
member of JMM GROUP, Scandinavia

TILBUD

40 stk. køreplader
10x3000x1100 mm

12.500,- ex. moms

BESKYT UNDERLAGET OG ETABLÉR ADGANGSVEJE

Køreplader i kraftig 10 mm genbrugsplast, med skridsikker struktur på den ene side for bedre greb.

KANTBÅND

25 meter
H: 15 cm / T: 3 mm

245,- ex. moms

KANTBÅND ER YDERST EFFEKT SOM UKRUDSBARRIERE

Få skarpe afgrænsninger mellem græsplæne, gangarealer og blomsterbede.

www.danbox-plast.com

Tlf. 86 46 10 55

DANBOX

Droner giver digitale kort på en simpel, sofistikeret og økonomisk måde!

Det er ikke så kompliceret at oprette digitale kort korrekt. Der er mange penge at spare ved at gøre det rigtige undervejs. Vi vejleder dig og sikrer, at du får den bedst mulige basis og viden.

Ortofoto er brugt til kortlægning. Alt er skalerbart og kan måles.

Det digitale kort forenkler og sparer penge. Forskellen på et digitalt kort og et papirkort er, at det digitale kort kan anvendes til al virksomhed på kirkegården, og at det løbende kan opdateres. Det danner grundlag for seriøst arbejde. De tegner enkelt mål, planlægger og justerer aktiviteterne:

- Gravregister
- Planlægning af arbejdet på kirkegården
- Pleje- og vedligeholdelsesplaner inkl. træbevaring
- Tidsmåling
- Planlægning af nye anlæg
- Oversigt over gravstens tilstand og sikring af disse
- Arbejdsgrundlag for entreprenører

Vi leverer helhedsløsninger og viser vejen. De behøver ikke at kunne tegne kort selv. Det klarer vi. Når kortene er klar, kan vi tage os af opdateringer; så kan De fokusere på vigtigere ting. Vi hjælper hele vejen.

Kontakt os for mere information. De finder vores kontaktinformation i bunden af siden.

Hilsen

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Fredrik Hansson'.

Fredrik Hansson, VD Swescan.

Droneteknik med kunden i fokus. Swescan har siden 2013 været på forkant, når det drejer sig om at tegne kort baseret på forfinet teknik. Vi anvender droner, som flyver på forudindstillede ruter. Derefter har vi en tæt kontakt med kunden, når vi fremstiller digitale kort. Med ortofoto som basis for kortene får De et godt overblik. Mange tilfredse kunder kan bevidne vores gode, eksakte og effektive samarbejde.

Referencer, store som små: Göteborg, Malmö, Helsingborg, Landskrona, Häljarp, Ekerö, Båstad, Kvistofta, Höör, Karlstad, Bromölla, Nyköping, Huddinge, Umeå m.fl.

Vi leverer til:

Kontakt Danmark:
Kim Mortensen +45 51 96 16 07
e-mail: kim.mortensen@swescan.dk

SWE > SCAN
Ortofoto og kirkegårdskort

www.swescan.dk

Kontakt Sverige:
Fredrik Hansson +46 721 88 01 01
e-mail: fredrik@swescan.se

KIRKEGÅRDSKONFERENCEN 2018

Af KIRKEGÅRDEN's redaktion

700 deltagere til en udsolgt Kirkegårdskonference d. 8. marts på Hotel Nyborg Strand, kunne tage hjem med megen ny inspiration til hvordan man møder kirkegårdenes brugere og fremtiden.

Den 8. marts er også kvindernes internationale kampdag. Det var dog ikke denne kamp, der fyldte mest hos Søren Abildgaard, formand for Landsforeningen af Menighedsråd, da han bød velkommen til kirkegårdskonferencens mange deltagere. Hans fokus var mere rettet mod de nuværende overenskomstforhandlinger, med trusler om strejke og lockout, en kamp der går hen over hovedet på menighedsrådene; lidt ligesom når man forventer at marts byder på forårsvej, og det i stedet bliver til en snestorm...

Fremtidens kirkegårdsbrugere – Hvem er de?

Marianne Levinsen, fremtidsforsker (fremforsk.dk) åbnede kirkegårdskonferencen med "Fremtidens kirkegårdsbrugere – hvem er de?". Det var næsten det samme foredrag, som hun holdt ved Nordisk kongres for et halvt år siden (se Kirkegården 5/2017). I sammenhæng med årets tema "Samspil med brugerne", gav hendes synspunkter god mening. På basis af ca. 700 interviews med danskere i

alle aldre udtaler ML sig om forskellige aldersgruppers holdninger og forventninger til offentlig service – og den service som de forventer kirkegårdene yder. Den ældste generation er stadig ret autoritetstro i forhold til regler og gravstedsvedtægter. Men de yngre generationer har en forventning om, at de selv har stor indflydelse: "Vi ønsker at møde fagligt kompetente mennesker, som yder os optimal "personalized" service" og konsekvensen: "Det udfordrer service og system til at kunne tilpasse og udvikle sig på mange måder" (citerer fra foredraget).

Til sidst anførte ML, at vi måske kunne lære noget om gode kunderelationer af AirBnB og GoMore: "De er rigtig gode til kundeservice og kundebehandling 24/7 what ever – when ever". Vi bør forkorte vejen til brugbare svar, vha. visualiseringer og personalisering af relationen mellem kirkegård og bruger. Men selv om vi måske kan lære noget af den digitale serviceoptimering, som AirBnB og GoMore repræsenterer, så skal den øvrige kontakt være mere personlig.

Kort sagt: mere service – bedre service – både i det digitale univers og på det personlige plan.

Søren Egemar Knudsen påpegede blandt andet, at adskillige af kirkegårdenes ordensregler generelt kan virke ret uimødekommende for kirkegårdenes brugere. Skiltet fra Sct. Marie Kirkegård i Sønderborg er et fint eksempel på det engelske begreb nudging; hvor regler og forbud præsenteres på en mere positiv eller humoristisk måde. Foto fra Colourbox.

Kirkegårdene skal være et sted hvor man kan finde ro og plads til fordybelse og gravstedet skal give mulighed for sorghandlinger, som fx at pynte med ting, der har en personlig betydning for den afdøde og de pårørende. Fra Süessen i Tyskland. Foto: Karin Holst-Mikkelsen.

Kirkegården set fra en families synsvinkel

Søren Egemar Knudsen, der er civiløkonom og formand for FDF i Roskilde, mistede i 2015 ganske uventet sin kone, og parrets 3 mindreårige drenge mistede deres mor. Søren Egemar Knudsen er siden blevet en flittig blogger på facebook, hvor han fortæller om nogle af de udfordringer og absurditeter, der følger med en ægtefælles død – og han har gjort sig mange tanker om, hvilke ønsker han har til kirkegården og det den kan – og måske burde – tilbyde de efterladte.

På kirkegårdskonferencen fik han 25 minutters taletid, som han brugte på 25 kommentarer til det han oplever i mødet med nutidens kirkegård.

Som ny bruger af kirkegården manglede han og børnene traditioner i forbindelse med gravstedsbesøgene – og for børnene blev det hurtigt 'kedeligt'. Han har derfor skabt sine egne traditioner, som fx at invitere familie og venner til fødselsdag på kirkegården, pynte gravstedet op med julepynt, skyde nytårskrudt af og medbringe souvenirs fra ferierejser. Han er klar over at nogle af disse tiltag kan udfordre kirkegårdens vedtægt, men opfordrer til at kirkegårdens regler giver plads til liv og glæde på kirkegården, og at kirkegården i højere grad kan blive et sted, hvor der opfordres ophold og samvær, fx ved at indrette legeplads og cafe på kirkegården. Kirkegården kan også gøres mere tilgængelig for de pårørende; fx ved at sørge for belysning og undlade at låse kirkegården af til fyraften.

Søren Egemar Knudsen peger på, at hvis ikke kirkegårdene bliver mere imødekommende og tilgængelige, vil de digitale mindesider, som fx facebook og mindet.dk, let kunne overtage kirkegårdens funktion som det sted, hvor sorgen bearbejdes og de afdøde stadig er en del af de efterlades liv.

Følelser ved gravstedet

Karin Holst – Mikkelsen, sælger hos bronzestøberiet Strassacker, kom med sit bud på hvad mennesker i Tyskland forbinder med kirkegården.

Der er lidt uhyggeligt – det er vist også lidt dyrt – strenge krav og for lidt fleksibilitet – polerede gravsten og stjalne vandkander. Man kan sige at kirkegården i Tyskland er blevet et "Anti-sted".

Indlægsholder stiller følgende spørgsmål. Er det acceptabelt med den nuværende kirkegårdskultur, eller skal man definere og udvikle kirkegården på ny, måske der stilles andre krav i dag. Indlægsholder mener at man på den tyske kirkegård er nødsaget til at følge med udviklingen, for at imødegå de meget brugte alternative løsninger med hensyn til bisættelser / begravelser.

Vi skal have gjort kirkegården til et sted hvor man kan finde ro og plads til fordybelse og det gøres ved at definere gravstedet, uden for mange forpligtigelser og med plads til personlig udfoldelse, leg og ophold. Først da vil kirkegården vinde folks interesse og accept.

Hanne Gerken, kirkegårdsleder ved Ribe Kirkegårde, fortalte om de mange nye tiltag, der alle har som formål at invitere lokalbefolkningen ind på kirkegården – og samtidig sørge for at lokalavisen får fortalt de gode historier om hvad der sker på kirkegården.

Lad os træde ind i nutiden

Hanne Gerken, kirkegårdsleder, Ribe kirkegårde. Kirkegården er i dag en fremmed størrelse for mange. Strukturen i familien er også en anden, og mange har mistet forholdet til kirkegården. Spørgsmålet er om vores regler har taget lysten til kirkegården fra folk? Ribe kirkegård begyndte at nytænke kirkegården. Ejerskabet skulle tilbage til folk. Der var gravsteder, der stod tomme og kirkegårdene var stiledede. Der blev udarbejdet en udviklingsplan for kirkegårdene. Noget af det, som man gerne ville, var at have indbydende rum og rundvisninger for folk. Byens og kirkegårdens liv skulle hænge sammen. Staudebede skulle tænkes ind. Der skulle være bier og en fortæller gyngende. Der skulle også være en hemmelig sti med insekt-hoteller og fugle-lejligheder. I et område lader man græsset gro i en form, som giver et udtryk af en eng. I det høje græs er der lavet en hemmelig sti, som får folk et andet sted hen. Der blev taget kontakt til den lokale biavler forening, som var med på at sætte bistader op, mod at de fik honningen, som de kunne sælge. Biavlerne passer bistaderne og fortæller om bierne i forbindelse med bl.a. rundvisninger, og når de er der for at passe bierne, så får de også en snak med folk, som kommer forbi. Der er med andre ord startet en ny Bi-beskæftigelse op på Ribe Kirkegårde. Den lokale avis er også blevet inviteret med, og har vist interesse. I forbindelse med rundvisninger, bliver der delt honning madder ud, og avisen skal også være med. Der blev lavet et kunstværk, som er et fokuspunkt på kirkegården, når man kommer ind af lågen til kirkegården. I forbindelse med Luthers 500 års jubilæum, inviterede man byens folk til komme og hjælpe med at plante æbletræer. Der var mulighed for at navngive det træ, som man selv havde plantet og få det laminerede papir sat op ved

træet. Kirkegården havde sørget for, at der var huller til træerne. På den allermest regnfulde dag i efteråret 2017, mødte der ca. 70 personer op; børn som voksne. Og avisen var med. Det blev en rigtig god oplevelse til trods for vejret. Det er vigtigt at inddrage folk. I dag er det blevet til byens kirkegård.

Fortæller gyngen er under udvikling af frivillige, som tæller både tømrer, arkitekt og en ingeniør. Fortæller gyngen findes ikke endnu. Madpakkehuset og en drejestol er ligeledes idèer, som er under overvejelse. Det overvejes om man skal lave en bro, som forbinder kirkegården tættere med Ribe, og at man måske kan kombinere rundvisninger i Ribe by med en tur rundt på kirkegården. Der kommer nye idèer til, når den gode historie fortælles. Derudover kommer man tættere på folk og kommer under huden på dem. Om det gamle kapel bliver der også tænkt nyt. Nogle af de idèer, der er under overvejelse er, at det kunne bruges som samtalerum, rumme teaterforestillinger, koncerter, kunststillinger og måske en kaffebar.

Kirkegårdsvedtægter til fælles bedste – eller et tyranni?

Jens Dejgaard Jensen, medforfatter til bogen "Gravskrift eller . . .?" udgivet af Foreningen for Kirkegårdskultur, fremlagde foreningens kritik af kirkegårdsvedtægterne, som de ofte ser ud – med afsæt i den eksisterende standardvedtægt på "den digitale arbejdsplads".

Standardvedtægten opfylder givetvis lovens krav, men det er ikke nok, hvis vi ønsker at fremhæve kirkegårdens brugere som kirkegårdens hovedpersoner. Kritikens alvorligste punkt er, at eksisterende vedtægter ikke angiver mål/formål for kirkegården – herunder, at brugerne kun er

Jf. Jens Dejgaard Jensen, trænger standardvedtægten for kirkegården til at blive skrevet om til et nutidigt og mere imødekommende sprog. Det skal blive interessant at se, om den endnu ikke offentliggjorte nye standardvedtægt lever op til dette...

nævnt som nogen der klager! Det er naturligvis i orden at have en klagevejledning i vedtægten, men hvorfor ikke give brugerne en fremtrædende plads i §1: "Vi er til for brugerne, og vort personale er venligt og imødekommende. Når pårørende, besøgende, bedemænd og andre interessenter møder os, oplever de os som fleksible og ubureaukratiske". Dette kunne være et af flere mål for kirkegården.

JDJ plæderede for at skrive vedtægten på dansk i stedet for på kancelli-sprog. Et eksempel: Det er mere imødekommende at sige: "Du må gerne tage din hund med på kirkegården, bare den er i snor", i modsætning til standardvedtægten: "Hunde skal føres i snor". Den første sætning er dialogsøgende, den anden er en løftet pegefinger, som vi ikke kan møde nutidens kirkegårdsbrugere med. Efter indlægget bemærkede Stiftskontorchef Jette Madsen, Århus, at FDK, FAKK, provsteforeningen m.fl. har udarbejdet en ny standardvedtægt, som pt. ligger i kirkeministeriet. JDJ var bekendt med dette, men den er endnu ikke kendt uden for den kreds, som har udarbejdet den. Desværre.

Plads til forskellighed på kirkegården

Ved Landskabsarkitekt Anne Galmar og arkitekt Anne Dorthe Vestergaard, Vega Landskab.

Brugerinddragelse på kirkegårdsområdet er nytænkning, men almindeligt brugt på andre områder. Altså må den almene bruger af kirkegården spørges og høres med hensyn til nye mål og forandringer. Der bliver til stadighed færre brugere som efterspørger kirkegårdens nuværende ydelser. Ydelser som ofte er dikteret i form af love, bekendtgørelser og vedtægter.

Hvordan fanger man almenhedens interesse for kirkegården og dens anvendelse. Det kan gøres ved hjælp af information i bl.a. skole, ved konfirmandforberedelse og inddragelse af forældre til disse. Lokalaviser og presse er en anden måde at formidle budskaber på. Dialog med brugeren af kirkegården om hvad denne mener, er vigtigt for at skabe en interessant og brugervenlig kirkegård.

Den danske kirkegård er et fællesanliggende som nødvendigvis må tilpasse sig moderne menneskers behov og ønsker og dette mål kan kun opnås ved fælles engagement og forståelse.

Nyt om græs

Ole Sams Falkenberg, der er Produktchef for DSV frø (Deutsche Saatveredelung) er også ansvarlig for udvikling af nye græssorter til brug i græsblandinger.

Han indledte med at gennemgå de vigtigste fokusområder der er i forbindelse med udviklingen af nye sorter, hvilket er: Skudtæthed, højdetilvækst, klippehøjde, bladbredde, slidstyrke, farve, salttolerance, vinterhårdførhed, frøgivende evne og modstandskraft overfor sygdomme.

De frøblandinger som vi anvender i dag, er sammensat af en række arter og sorter der supplerer hinanden. Den mest anvendte art er alm. rapgræs. Det skyldes både den store sortsvariation der er inden for arten, som gør den anvendelig i blandinger, der opfylder forskellige behov. Dens gode egenskaber er, at den er hurtigt spirende og generelt er slidstærk. Endvidere er det en tuedannende art, der dermed ikke danner udløbere.

Brugerinddragelse kan være medvirkende til at fange almenhedens interesse for kirkegården og dens anvendelse. Anne Galmar og Anne Dorthe Vestergaard, Vega Landskab, fortalte om deres erfaringer med brugerinddragelse på andre områder.

Rødsvingel fylder næsten ligeså meget som alm. rapgræs i blandingerne, fordi den kombinerer nøjsomhed med høj vinterfasthed og tørketolerance, samt en stor skudtæthed. I modsætning til alm. rapgræs, er den ikke særlig skudstærk. Sorterne kan deles i tre grupper, hvor der er sorter med lange udløbere, som er effektive til plæner, hvor der løbende opstår slidskader, fordi den er hurtigt til at lukke huller i plænen. En anden gruppe har korte udløbere, og har sin styrke ved at den tåler en lav klippehøjde. Den sidste gruppe har ingen sideskud, og er dermed særdeles interessant i blandinger, der sælges som kantgræs.

Ud over disse to hovedarter, anvendes der en række arter af engsvingel, bakkesvingel og engrapgræs, samt andre blandinger, hvor der også anvendes kvælstofsamlende kløver arter.

Det fremstår tydeligt af Ole Sams Falkenbergs indlæg, at udgangsmaterialet i form af den enkelte frøblanding, har stor betydning for etableringen af en ny græsplæne. Det rigtige frøvalg giver dog kun det ønskede resultat, såfremt den efterfølgende pleje af plænerne tilpasses sorterens karakteristika.

Få styr på gravmindesikkerheden

Peter Tom-Petersen er projektleder ved Københavns kommunes kirkegårde, hvor han har ansvaret for monumentsikkerheden og endvidere arbejder som fundraiser.

Baggrunden for den store fokus på monumentsikkerheden, er den tragiske ulykke for snart to år siden, hvor et toårigt barn mistede livet under et faldende gravminde. Der findes ingen danske regler for, hvornår et monument opfattes som værende sikret. Københavns kommune har fundet inspiration til kravene for monumentsikkerhed i Tyskland og Sverige.

Før fastlæggelsen af det ønskede niveau, blev der fastlagt en række kriterier, som danner baggrund for arbejdet med sikkerheden. Som det første er det naturligvis ønsket om, at kirkegårdens personale og de besøgende kan arbejde og færdes sikkert på kirkegården. Endvidere skulle der findes en model for kontrollen og eventuelt hvilke krav, der skal stilles til opstillingen af et gravminde.

I forhold til ejerskabet af gravminderne blev det præciseret, at det alene er gravstedsindehaveren, der ejer gravmindet, der har ansvaret for sikkerheden. Det er dermed op til gravmindeejeren at beslutte, hvordan sikringen af gravmindet skal ske, ligesom der derfor ikke er sket ændringer i forhold til de gældende regler, for de enkelte gravstedstyper.

Ud fra disse forudsætninger er det gravminder, der er over 60 cm. høje, som er blevet kontrolleret. Selvom lavere gravminder ikke kontrolleres, skal de naturligvis også sikres i fornødent omfang. De kontrollerede gravminder skal kunne modstå et træk på 35 kg., hvilket

B.S. Christiansen leverede mange muntre og tankevækkende eksempler på, at det er vigtigt at tage stilling; både til livet og til døden. Foto: BS & Co.

Foreningen for Kirkegårdskultur og Tidsskriftet KIRKEGÅRDEN delte en af de 9 firmastande ved udstillingen på årets kirkegårdskonference.

kontrolleres ved, at der lægges en løftestrop rundt om gravmindet, og der ved brug af en bagagevægt trækkes med 35 kg.

Resultatet overraskede, fordi niveauet for usikre monumenter var noget højere end forventet. For gravminder der er op til 50 år, var det nødvendigt at lægge 42% af de kontrollerede gravminder ned. For ældre gravminder var procenten væsentligt lavere.

Selvom det entydigt er gravstedsejerens ansvar, er **kirkegårdens personale naturligvis omfattet af den generelle handlepligt**, der betyder, at konstateres der et forhold, som kan medføre en ulykke, skal der iværksættes de nødvendige foranstaltninger, så en eventuel ulykke kan undgås.

Er ulykken alligevel ude, vil der i vurderingen af det juridiske ansvar, være fokus på, hvordan kirkegårdsforvaltningen har håndteret kontrollen af gravminderne, og hvorledes det er dokumenteret. Til inspiration for dokumentationen, bør den bygges op efter de samme principper, som er anerkendt i forbindelse med sikkerhedsarbejdet af farlige træer.

Døden er til at forudse, så få styr på det, du kan få styr på
Én ting er stensikkert: Vi skal alle dø på et tidspunkt. Det vi ikke ved er, hvornår det er vores tur...

B.S. Christiansen holdt et forrygende og tankevækkende

foredrag om at tage stilling; både til hvordan vi bruger livet, og til det faktum at døden er en uundgåelig følge af livet.

Når danske soldater udsendes til krigszoner rundt om i verden, skal de forinden have taget stilling til, hvad der skal ske, hvis de ikke kommer hjem igen i live: De skal fx tage stilling til hvor og hvordan begravelseshandlingen skal foregå. For soldaterne, og for en hvilken som helst civil borger, der rammes af et uventet dødsfald, er der mange spørgsmål at tage stilling til: Hvem skal fx tage sig af børnene, hvis begge forældre dør i et færdselsuheld og hvor skal urnen eller kisten sættes ned...

B.S. Christiansen opfordrede til at man tager stilling – og at man får taget den svære samtale om døden med de nærmeste pårørende, mens tid er...

Opsamling og afslutning

Søren Abildgaard kunne runde en spændende og vellykket kirkegårdskonference af, med en opfordring til at vi skal gøre kirkegårdene mere åbne for brugerne og deres sorghandlinger – og forhåbentlig vil den nye standardvedtægt blive et godt redskab at arbejde ud fra.

I 2019 afholdes kirkegårdskonferencen d. 7. marts. Indlægsholdernes præsentationer fra kirkegårdskonferencen kan ses på: <http://ign.ku.dk/efteruddannelse-kurser/kurser-temadage-og-konferencer/afholdte-konferencer/> ■

BREXIT - OG EN GED I SNOR

Tekst og foto: Doris og Leif Thomsen, leif.thomsen.tulstrup@gmail.com

En gammel kirke og kirkegård, langt ude på landet i det nordlige England

Mødet med en gammel morlille, med en ged i snor, på en nordengelsk kirkegård, endte hurtigt i en snak om Brexit – englændernes løsrivelse fra det europæiske sammenhold.

Vi er fascineret af kirkegårde.

Overalt i verden skal vi se på kirkegårde, som vi passerer på vores vej. Således også under en bilferie i England og Skotland i sommeren 2017.

Langt ude på landet, i en lille landsby med ganske få huse og gårde, passerer vi en kirke, vi godt kan se, ikke hører til de nyeste. Vi stopper op, og får med lidt besvær jernlågen op til kirkegården.

Det første vi ser, er høje ældgamle gravstene, der hælder i hver sin retning, omgivet af ½ - 1 meter højt græs – og så morlille med en græssende ged i snor.

Forbavset stopper vi op, og ser os omkring. Nej, her er både kirke og gravsten, selvom det ikke er den mest velplejede

kirkegård vi har set.

Synet er komisk. Forsigtig spørger vi morlille, om vi må fotografere hende og hendes ged. Det må vi gerne.

Ikke så snart er fotograferingen ovre, før morlille spørger til, hvad vi synes om Brexit. Vi er lidt beklemte. Vi er stadigvæk i England, men tæt på Skotland.

Morlille løsner stemningen, da hun giver sit syn på sagen. ”Jeg er gammel. Vi gamle stemte for løsrivelse fra EU. Men hvad med vores børn og børnebørn? Deres fremtid bekymrer mig.” Det tog os nogen tid at komme over den overraskelse.

Næste overraskelse kommer inde i selve kirken. I stedet for at bede om en donation, er der stillet glas med hjemmelavet marmelade frem, som man kan købe – noget for noget.

Og sådan kan man opleve så meget, når man gør stop et tilfældigt sted... ■

Det vides ikke om geden var "ansat" til at klippe græsset på kirkegården ☺

I kirken bliver man ikke bedt om donationer, men man er i stedet velkommen til at købe et glas hjemmelavet marmelade.

BEHØVER VEJEN TIL KIRKEN AT VÆRE BESVÆRLIG?

Mørke kirke

**INGEN LØSE STEN
DE ER LIMET FAST**

Grene Naturkirkegård

**En fast belægning giver
fordele såsom:**

- Let og ubesværet gang.
- Ingen støv.
- Fast belægning, ingen løse sten.
- Arkitektonisk flot løsning.
- Langt mindre vedligeholdelse.
- Passer godt ind i naturen.
- Lang holdbarhed.

DANSK OVERFLADEBEHANDLING I/S
Rugårdsvej 206 5464 Brenderup
Tel. 6444 2533 dob.dk

DOB I/S
Dansk Overfladebehandling

KVALITET - OG TID TIL OMHU

DIGITALE KIRKEGÅRDSKORT OG ORTOFOTO

Tekst og foto: Anders Beck Larsen
anders@nyborg-kirkegaarde.dk

SWESCAN's CEO Fredrik Hansson viser et digitaliseret kirkegårdskort med dronefoto som baggrund.

Digitale kirkegårdskort er i brug på mange af landets større kirkegårde. SWESCAN er en ny udbyder på det danske marked. De afholdt en informationsdag den 6. februar på Femhøj konferencegård i Gerlev.

Det digitale kirkegårdskort giver mange muligheder i forhold til et traditionelt kort tegnet på papir. Det kan indlæses i kirkegårdssystemet, hvor man kan koble gravstederne til kortet. Dermed kan man lokalisere gravstedet med appen "Find gravsted". Det digitale kort er også udgangspunktet for en digitalisering af plejeplanen, og det er betydeligt nemmere at vedligeholde kortet fremadrettet. I forbindelse med anlægsprojekter på kirkegården kan man lettere levere ajourført kortmateriale til eksterne leverandører.

SWESCAN

SWESCAN er et svensk firma med hovedkontor i Hel-

singborg. Firmaet arbejder indenfor flere brancher med byplanlægning, 3D visualisering og volumenberegninger. Fælles for deres løsninger er, at de tager udgangspunkt i et dronefotografi. Dronefotograferingen foretages af SWESCAN's egne medarbejdere med eget udstyr.

Ortofoto

Med en drone kan man overflyve en kirkegård i et forud defineret mønster og tage et større antal foto, som sidenhen kombineres til et Ortofoto. Herved forstås et geometrisk korrigeret luftfotografi, så viste afstande er ensartede og kan måles som på et kort. Styrelsen for Dataforsyning og Effektivisering laver også Ortofoto af hele Danmark fra satellit. Forskellen er, at man med et Ortofoto fra en drone kan få en meget høj opløsning, så det er muligt at skelne genstande ned til få centimeter på kirkegården. Ved at kombinere Ortofototet med et eksisterende papirkort eller

SWESCAN's danske medarbejder Kim Mortensen forklarer mulighederne for interesserede deltagere.

et eksisterende digitalt kort, er det relativt enkelt at få et ajourført digitalt kort.

Andre muligheder med dronefoto.

Når man bestiller en dronefotografering er det muligt at bestille forskellige tillægsydelser. Det kan være en 3D-visualisering af kirkegården med bygninger. Det er også muligt at lave målfaste tværfoto af f.eks. bygninger, og få indtegnede højdekurver på sit kort.

Digitale kort i Brandsoft.

Frank Hansen fra Brandsoft holdt et indlæg om anvendelse af digitale kirkegårdskort i Brandsofts kirkegårdssystem. Det digitale kort indlæses på Brandsofts server og via kirkegårdssystemet tilknytter brugeren gravstederne til kortet. Det digitale kort bør indeholde gravpladser og ikke gravsteder. Det gør det lettere at vedligeholde kortet, når

gravsteder indskrænkes eller udvides. Det digitale kort er et centralt element i kirkegårdssystemet nu og i fremtiden. Kirkegårdsappen som vi i dag kan anvende på iPad bliver i løbet af marts tilgængelig på mobiltelefon, og det er planen, at flere og flere funktioner flytter ud på mobiltelefonen. Det bliver f.eks. sådan, at gartneren på sin mobiltelefon vil kunne kvittere på telefonen, når en opgave under aftaler er udført.

Netportal

SWESCAN tilbyder sine kunder adgang til en netportal, hvor dronefoto og gravstedskort ligger. Her kan kunden selv definere PDF udskrifter af et ønsket område med målestok og nordpil. Man kan indlægge sine egne kortlag og indsætte tekst på disse. Man kan tænde og slukke for de enkelte lag, så man kombinerer lagene til den aktuelle opgave. ■

ASKE-SPREDNING, ASKE-DELING OG NEDSÆTTELSE AF URNE PÅ PRIVAT GRUND

Tekst og Foto: Lene Halkjær Jensen
lene.bladet@mail.dk

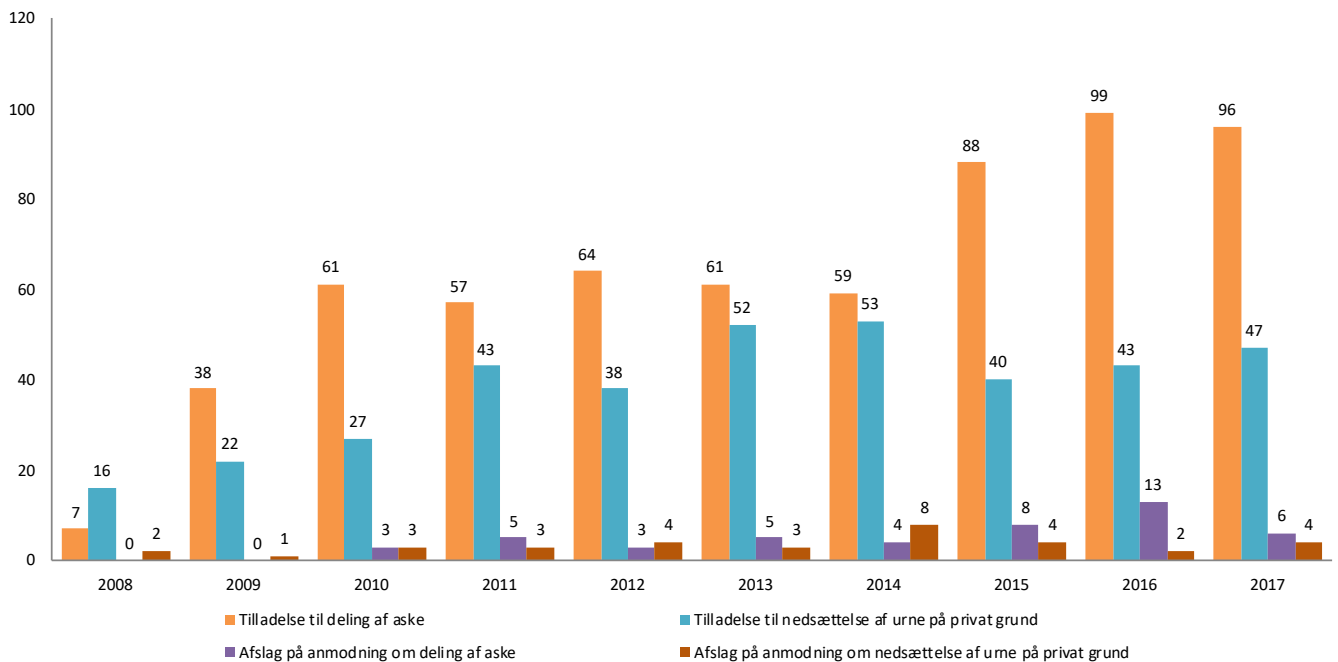

Ved årets kirkegårdskonference var der flere der pegede på, at Prins Henrik bliver en trendsætter, når det kommer til valget af det sidste hvilested - og at det vil sætte yderligere fart i en udvikling vi allerede ser.

Prins Henrik havde truffet et meget personligt valg i forbindelse med valget af sit sidste hvilested. Men hvordan er egentlig reglerne for askespredning, askedeling og nedsættelse af en urne på en privat grund?

Det vakte megen opstandelse, da Prins Henrik i august 2017 meddelte, at han ikke ønskede at blive gravsat i Roskilde Domkirke sammen med Dronning Margrethe. For hvor skulle han da så begraves?

Efter Prins Henriks død d. 13. februar 2018, blev det offentliggjort, at han - som den første nogensinde i det danske kongehus - ikke skulle begraves. Prins Henrik havde i stedet ønsket at blive kremeret, og at hans aske skulle deles; hvor den ene del af asken nedsættes i den private del af Fredensborg Slotshave og den anden del skulle spredes i de danske farvande. I mine øjne et meget personligt, smukt og hensynsfuldt valg, i forhold til den nærmeste familie, når nu det ikke skulle være den ellers

Jf. tal fra Haderslev Stift, er antallet af ansøgninger om tilladelse til enten askedeling eller nedsættelse af en urne på privat steget kraftigt i perioden fra 2008 til 2017. I 2017 blev der givet 96 tilladelser til askedeling og 47 tilladelser til nedsættelse af en urne på privat grund. 10 ansøgninger blev afslået.

planlagte gravsætning i Roskilde Domkirke.

Men med sit valg af det sidste hvilested, udfordrer Prins Henriks også brugen af kirkegårde, for der kan nok ikke være megen tvivl om, at hans meget personlige valg vil sætte yderligere fart på de trends, vi allerede nu ser på kirkegårde: At det er nogle meget individuelle og personlige valg, der træffes – og at det ikke altid er kirkegården, der kan tilbyde det som efterspørges. Vi ser et øget antal af askespredninger over åbent hav, flere muligheder for urnenedsættelse i en 'rigtig' skov, samt andre ønsker til individuelle løsninger, som fx askedeling.

Askespredning over åbent hav

Den 1. januar 2009 trådte en ændring af Lov om begravelse og ligbrænding i kraft. Ændringen betød, at det ikke længere er Kirkeministeriet, der skal give tilladelse til askespredning over åbent hav. Tilladelse til askespredning gives nu af den lokale begravelsesmyndighed, hvis ikke den afdøde skriftligt har udtrykt ønske om askespredning. I §3, stk. 3. hedder det nu bl.a.: "Asken kan spredes over åbent hav, hvis afdøde skriftligt har ønsket dette. Kravet om skriftlighed kan fraviges, når det er utvivlsomt, at det var afdødes ønske, at asken skulle spredes over åbent hav. Begravelsesmyndigheden træffer afgørelse om, hvorvidt

kravet om skriftlighed kan fraviges".

Det er de efterladte, som skal sørge for at få asken spredt, og spredningen af asken skal foregå på en måde, der ikke vækker opsigt. I 2008 gav Kirkeministeriet 1692 tilladelser til askespredning. Siden da er der ikke ført officielle statistikker over antallet af askespredninger, men antallet af askespredninger er steget en del og det anslås, at mellem 3 og 5 % af alle kremerede nu får asken spredt over åbent hav.

Askedeling og nedsættelse af urne på privat grund

Samme ændring i Lov om begravelse og ligbrænding, flyttede også kompetencen til at give tilladelse til askedeling og nedsættelse af urne på privat grund, fra Kirkeministeriet til stifterne. I §3, stk. 4. står der bl.a.: "Biskoppen kan tillade, at der forholdes med asken på anden sømmelig måde end nævnt i stk. 2 og 3, når der foreligger et bestemt udtalt ønske herom fra afdøde". Kirkeministeriet udsendte i denne forbindelse en vejledning til stifterne, om retningslinjerne for administration af loven.

Retningslinjer for nedsættelse af en urne på privat grund

For at der kan gives tilladelse til at en urne kan nedsættes på privat grund, skal følgende krav opfyldes:

De præcise tal for hvor mange kremerede danskere, der spredes over åbent hav kendes ikke, men antallet er steget markant siden lovændringen trådte i kraft d. 1. januar 2009.

I bl.a. USA og England kan man få lavet et smykke med en smule aske fra den afdøde. Smykker med aske fra mennesker er ikke tilladt i Danmark – og ansøgninger om askedeling med det formål, vil blive afvist. Screenshot fra www.spiritpieces.com

Ejendommen skal være på over 5.000 m² og det vil normalt også være en forudsætning, at ejendommen ejes af den afdøde persons slægt. Herudover vil tilladelsen blive givet på vilkår af

- at der på det sted, hvor urnen nedsættes, ikke anbringes sten, mindesmærke eller andet, der kendetegner stedet som begravelsesplads.
- at urnen, der skal bestå af materialer, der er opløselige i vand, for eksempel pap, støbt papirmasse eller lignende, nedgraves i mindst 1 meters dybde
- at der på ejendommen tinglyses en deklaration, hvorefter den til enhver tid værende ejer af ejendommen forpligter sig til i 10 år fra urnens nedsættelse ikke at grave så dybt, at urnen berøres.

Afslag på ansøgninger om tilladelse til nedsættelse af en urne på privat grund, gives som oftest fordi grunden er for lille.

Retningslinjer for askedeling

Tilladelse til askedeling kan gives, hvis det tydeligt frem-

går, at det var den afdødes eget ønske, eller ansøgningen kan begrundes konkret. Det kan fx være

- asken efter personer, der er opvokset i udlandet, men som har levet det meste af deres liv i Danmark. I sådanne tilfælde tillader ministeriet, at asken deles, således at en del af asken nedsættes på en kirkegård her i landet, mens resten af asken føres til en kirkegård i udlandet.
- når asken ønskes delt med henblik på, at en del af asken nedsættes på en kirkegård, mens den resterende del af asken spredes over havet.

Der gives ikke tilladelse til deling af en aske med henblik på nedsættelse på to eller flere kirkegårde her i landet. Begrundelsen herfor er, at Danmark udgør et så begrænset område, at det ikke forekommer rimeligt at i mødekomme ansøgninger om askedeling i sådanne tilfælde.

En ansøgning om askedeling vil også blive afslået, hvis formålet med askedelingen er at anvende en del af asken i et smykke. ■

Husqvarna

Pro Automower Partner

Vil i klippe jeres græsplæner effektivt, miljøvenligt og støjfrit?

Ring i dag:

36 49 75 25

www.kbhms.dk

Fordele ved Husqvarna Automower

- Miljøvenlig løsning
- Billig vedligeholdelse
- Næsten lydløs græsklipning
- Klipper også i regnvejr
- Minimerer ukrudt
- Naturlig gødning til jeres plæner
- Undgå græsafklip, 100% bioklip

Fordele ved Københavns Maskinservice

- Personlig og direkte support
- Stor erfaring
- Faste priser på montering
- Vejledning hele vejen
- Serviceaftaler til gode priser
- Lave driftsomkostninger
- Oplæring af internt personale hos jer

 **KØBENHAVNS
MASKINSERVICE**

Hammerholmen 45N, Hvidovre 2650 - Telefon: 36 49 75 25 - www.kbhms.dk

SLØJFNING AF ET GRAVSTED

Tekst og foto: Anders Beck Larsen
anders@nyborg-kirkegaarde.dk

Et sidste forsøg på at få fat i brugsberettigede til et gravsted.

Sløjfning af et gravsted kan give uventede reaktioner.

For nogle år siden modtog vi en begæring om sløjfning af et gravsted, som så mange gange før. Gravstedsejeren havde underskrevet begæringen, hvoraf det tydeligt fremgik, at

vedkommende havde sikret sig, at alle brugsberettigede var blevet spurgt.

Efter sløjfningen gik der et par måneder, hvorefter vi blev kontaktet af et barnebarn til en af de begravede i gravstedet.

Lynge Naturgødning ApS
e-muld

**Muld • Spagnum • Barkflis • Træflis
Topdressing • Grus • Granitskærver**

Levering med lastbil eller afhent selv
Container udlejning

www.l-n-g.dk

Slangerupvej 16 • 3540 Lynge • 48 18 73 50

- også i bigbags

Træ

- beskæring
- plantning
- fældning
- flytning

rodfræsning og rådgivning

Vognmandskørsel

Slåning af naturgræs

KS Tree Care ApS

Ingegårdsvej 11 • 4340 Tølløse
www.ks-treecare.dk
E-mail: ks@ks-treecare.dk

Steen Kristensen Tlf.: 59 18 50 77
Kim Poulsen Tlf.: 43 45 11 90

Opbevaring af gravsten fra sløjfede gravsteder.

Hun var ikke blevet spurgt og ønskede gravstedet genetableret. Vi hentede gravstenen frem og etablerede gravstedet på ny. Barnebarnet indbetalte et legat til vedligeholdelse af gravstedet for en ny periode.

Dermed troede vi, at alt var godt igen – lige indtil den oprindelige gravstedsejer en dag stod på kontoret og var højlydt utilfreds med, at gravstedet igen eksisterede. Den oprindelige gravstedsejer insisterede på, at gravstedet igen skulle sløjfes. Vi forklarede, hvorledes at tingene hang sammen, og at vi ikke havde i sinde at sløjfe gravstedet. Sagen nåede at runde både provsti og stift, men udfaldet blev ikke anderledes. Sløjfning af et gravsted er en væsentlig disposition, der kræver enighed blandt alle brugsberet-

tigede. Kan der ikke opnås enighed, må gravstedet henligge uændret så længe, der nogen som vil passe gravstedet eller betale herfor.

Hvad har vi så lært af det?

- En begæring om sløjfning skal være skriftlig.
- Når vi modtager en begæring om sløjfning, spørger vi ind til, om gravstedsejer nu har husket at spørge alle i familien.
- Begæringer om sløjfning arkiveres systematisk efter sløjfning.
- Gravsten fra sløjfede gravsteder gemmes et år efter sløjfning. ■

Vi er dem med det brede sortiment

- Buske, træer, stedsegrønne samt hække
- Rhododendron og surbundsplanter
- Roser, stauder, græsser og bunddække

Vejenbrød Planteskole a/s

Vejenbrødvej 25 - 2980 Kokkedal - Tlf. 48 28 01 77
www.vp-as.dk - salg@vp-as.dk

Digitalt Kirkegårdskort

13	123	127	256	260	264
14	124	128	257	261	265
15	125	129	258	262	266
16	126	130	259	263	267

- Opmåling
- Kort
- Plejeplaner
- Rådgivning
- Protokoller
- Afsætning
- Ajourføring
- Nummerering
- 25 års erfaring

Landinspektøret a/s
Nygade 46 - 7400 Herning - tlf. 97 12 36 88
herning@lcdk.dk - www.lcdk.dk

BROMPTON CEMETERY I LONDON

Tekst og foto: Vagn Andersen
vagn@hoersholmkirkegaard.dk

Brompton Cemetery er en spændende og charmerende gammel kirkegård midt i London.

Oplevelser får man altid, når man besøger en kirkegård.

For en del år siden besøgte jeg den gamle kirkegård, Brompton Cemetery i London, en gammel og tilgroet kirkegård, og igen i 2015, hvor jeg havde taget en tur ind for at se denne spændende kirkegård, med dens mange forskellige gravmonumenter – hvoraf mange var delvis dækket af højt græs og andre var væltet eller gået itu.

Og som altid tog jeg billeder - bagefter har man altid

mulighed for at få stillet sin nysgerrighed ved at google. Jeg faldt blandt andet over den engelske læge og forsker John Snow, og tænkte at her har vi en person som nok ikke skulle gå i glemmebogen; det kunne man se på gravmonumentet. Men han havde også en ret så interessant historie. Han var ikke "bare" en læge, nej han var også den læge som opdagede at kolera ikke smittede via luften, som man troede i starten af 1800 tallet. Han sporede i 1854, under koleraudbruddet i London, en smittekilde til en vandbrønd i bydelen Soho i London, og da man fik lukket brønden, ebbede epidemien ud.

Lægen John Snow var med til at standse koleraudbruddet i London i 1854, og var på flere forskellige områder med til at udvikle datidens lægevidenskab.

Danskeren Severin Knud Salting havde succes som skibshandler, bankdiretør og fåreavler i Australien.

Kirkegården byder også på et rigt dyreliv, midt i den travle storby.

John Snow var også en af foregangsmændene i den moderne hygiejniske bekæmpelse af sygdomme, og var ligeledes blandt de første til at bruge specielle masker med kloroform og æter til at bedøve. Blandt andet var han med til at bedøve Dronning Victoria ved hendes sidste to fødsler.

Et af de mange andre store monumenter, var sat over danskeren Severin Knud Salting, som blandt andet var med til at starte en skibshandel i Sydney i Australien og som blev bankdirektør for Union Bank of Australia i 1839. Senere blev han administrator for sparekassen

i New South Wales. Han ejede fårefarme og sukkerplantager i Australien og havde store ejendomme både i England og New South Wales.

På Brompton cemetery finder man mange kendte personer; lige fra sportsfolk, opfindere, politikere, biskopper m.fl.

Og så er der en helt speciel stemning af natur og dyreliv, midt i den hektiske storby, London. ■

KATO-IHI minigravere

Salg - service - reservedele

KATO IHI

Japansk kvalitet

KATO-IHI 12VXE

- 1260 kg
- Motor 13 HK
- Udskydelige bæltter 870/1130 mm

Servo Control joystick

Vagn Hansen · mobil 23678844 (Syddjylland)
Brian Sandfeld · mobil 24814488 (resten af Danmark)

Brdr. Holst Sørensen A/S · tlf. 76884400 · www.bhsribe.dk

Champost®

Møglækkert til haven

SPAR ARBEJDS-TID OG MINIMER OMKOSTNINGER TIL GØDNING

AFDÆK MED CA. 5-7 CM JORDFORBEDRING
OM FORÅRET OG MIMMER
UKRUDT.

CHAMPOST JORDFORBEDRING ER
EN LANGTIDSVIRKENDE ORGANISK
GØDNING.

VORES JORD ER LAVET PÅ HESTEMØG.
100 % ORGANISK.
KOMPOSTERET OG SALMONELLA-FRI.

NYT
PRODUKT

KIRKEGÅRDS-
STEN GRÅVX

BIÛBAG / 1 TONS
SÛKKE / 20 KG

KØB DINE PRODUKTER DIREKTE HOS OS.

Champost® | Gærupvej 11 | 7752 Snedsted | Tlf.: 96191880 | e-mail: hg@champost.dk

BATTERISERIEN TIL PROFESSIONEL BRUG

STIHL[®]

Lithium-Ion

PRO

Der er ikke noget at tage fejl af.

Når en professionel bruger arbejder med havemaskiner, skal det være det bedste på markedet.

Skan QR-koden og
se filmen om
PRO-serien

Find nærmeste forhandler på: www.stihl.dk

KIRKEGÅRDE I DRESDEN

Tekst: Lene Halkjær Jensen, lene.bladet@mail.dk

Foto: Vagn Andersen, Lene H. Jensen m.fl.

Ved restaureringen af Frauenkirche blev dele af ruinerne genbrugt og ses som mørke pletter på de lyse facader. Indvendig er der lavet mange kighuller til kirkerummet, så man kan få en pustepause på vejen op i kuplen.

Dresden og området omkring, byder på mange oplevelser, hvad enten man foretrækker kunst, kultur eller natur. Hvis man gerne vil se på kirkegårde, er der også rig mulighed for det; der er nemlig hele 59 af slagsen i Dresden.

Dresden

Dresden er hovedstaden i den tyske delstat Sachsen. Det er en storby, beliggende i Elbens floddal, med ca. 530.000 indbyggere. Dresden kaldes også "Elbens Firenze" og er kendt som en kunst og kulturby. Den er optaget på UNESCO's verdensarvsliste, men samtidig er den også et af Mellemeuropas vigtigste industricentre. Men det de fleste forbinder Dresden med, er nok det faktum, at den er en af

de byer, der blev bombet sønder og sammen under 2. Verdenskrig, i et omdiskuteret og altødelæggende luftangreb d. 13. og 14. februar 1945. Mange af byens smukke bygningsværker fra barokken og renæssancen blev ødelagt; bl.a. kunstudstillingsmuseet Zwinger og byens vartegn, Frauenkirche. Sidenhen er flere af byens gamle bygningsværker blevet genopført i den originale stil; bl.a. Frauenkirche, der blev tegnet af arkitekten Georg Bähr og stod færdig i 1743. Efter bombardementet i 1945, blev ruinerne af den stående i mange år som et monument over krigens rædsler. Først efter Tysklands genforening, blev der rejst midler til en genopbygning. Frauenkirche blev genåbnet i 2005.

Det restaurerede krypthus på Eliasfriedhof, der er Dresdens ældste bevarede kirkegård. Kirkegården er lukket for offentligheden af hensyn til sikkerheden. Foto: Paulae, GNU Free Documentation Licence.

Johannisfriedhof afspejler den velstand, der herskede i slutningen af 1800-tallet og starten af 1900-tallet, med en mangfoldighed af store monumentale gravminder.

Historiske kirkegårde

I forbindelse med Frauenkirche lå Dresdens ældst kendte kirkegård, Frauenkirchhof. Både kirkegården og de tidligere udgaver af Frauenkirche kan dateres tilbage til slutningen af det 10. århundrede. Ud over en mindre kirkegård ved St. Bartholomæushospitalet, var den Dresdens eneste kirkegård indtil 1571, hvor den gamle Johannisfriedhof blev anlagt. I 1578 anlagde St. Anne menigheden den første St. Anne kirkegård. I 1712 blev den anden St. Anne kirkegård anlagt. Den tjente bl.a. som begravelsesplads for Dresdens bødler.

Ingen af disse kirkegårde findes længere. Frauenkirchhof blev lukket i 1714. I 1858 blev den gamle Johannisfriedhof lukket og de få gravminder, der dengang var tilbage, blev flyttet til bl.a. Trinitatis og Elias kirkegårdene. Et enkelt gravsted, Georg Bährs, blev flyttet til katakomberne under Frauenkirche, hvor det stadig kan ses. Den første St. Anne kirkegård blev lukket i 1828, den anden i 1864.

Elias Friedhof

er Dresdens ældste, bevarede kirkegård. Arealet blev udlagt til kirkegårdsbrug efter at pesten i 1680 havde fyldt godt op på byens 3 daværende kirkegårde: Frauenkirchhof, kirkegården ved Bartholomæussygehuset og den gamle Johannisfriedhof. I starten var det dog kun de fattige, forbrydere, selvmordere og udøbte, der blev begravet på kirkegården. De velhavende Dresden-borgere blev fortsat begravet i kirkerne, på Johannisfriedhof og Frauenkirchhof, hvor gravpladserne ofte gik i arv gennem flere generationer. Efter lukningen af Frauenkirchhof i 1714, blev Eliasfriedhof udpeget som den nye begravelsesplads

for borgerskabet. Men det krævede både ombygning og udvidelse, da der ikke fandtes faciliteter af nogen art på denne fattigkirkegård. Kirkegården blev forsynet med en kirkegårdsmur og der blev bygget lukkede krypthuse; et nyt fænomen i Dresden. Efter slaget om Dresden i 1813, var kirkegården fyldt op og Trinitatisfriedhof blev anlagt som en afløser. Der var ikke mulighed for udvidelse og den sidste begravelse fandt sted i 1876. Kirkegården forfaldt de kommende år og blev af sikkerhedsmæssige årsager lukket for offentligheden i 1924. I 1930'erne blev de mest forfaldne krypthuse fjernet. I 1998 blev der dannet en forening til bevaring og genopbygning af Eliasfriedhof. Via donationer er det lykkedes at rejse penge til at få restaureret et af krypthusene. Foreningen arrangerer også rundvisninger på kirkegården, der ikke er offentlig tilgængelig. Gennem lågerne kan man skimte en kirkegård, der er fyldt med gamle, forfaldne gravminder og som er helt overgroet med efeu.

Trinitatis Friedhof

blev anlagt i 1815. Efter slaget om Dresden i 1813, der kostede ca. 26.000 menneskeliv, var byens kirkegårde overfyldte, hvilket var en medvirkende årsag til den efterfølgende tyfus-epidemi, der i 1814 kostede yderligere 3.000 mennesker livet. Kirkegården blev – efter datidens målestok – anlagt langt væk fra bymidten og var den første af Dresdens kirkegårde, der ikke betjente en bestemt kirke eller trosretning; den blev anlagt af hygiejniske årsager. Kirkegårdens oprindelige plan var kraftigt inspireret af den nye begravelsesplads i Dessau, der i modsætning til datidens kirkegårde, var anlagt efter en strengt symmetrisk plan, med gravstederne på rad og række og med ens

Trinitatis Friedhof: Uden for kirkegården ligger ruinerne af Trinitatiskirken. Den blev opført i 1891-93 og fik navn efter kirkegården. Både kirken og kirkegården blev svært beskadiget under luftbombardementet af Dresden. Flere af gravminderne på kirkegården er blevet genskabt, mens kirken stadig står som en ruin.

størrelse og afstand. Det ældste gravmonument er fra 1726. Det blev oprindeligt rejst for præsten Hermann Joachim Hahn på den gamle Johannisfriedhof og blev ved lukningen overflyttet til Trinitatis kirkegården. Det er et af de få bevarede gravminder fra den gamle Johannisfriedhof.

Kirkegården er udvidet af flere omgange og er nu Dresdens femtestørste.

Alter Annenfriedhof

Den tredje St. Anne kirkegård blev indviet i 1847 og findes stadig. Nogle af gravminderne fra de to første St. Anne kirkegårde er opstillet her. Anlægget er inspireret af Trinitatis Friedhof og kirkegården blev hurtigt populær – også for andre end medlemmerne af St. Anne menigheden. Allerede i 1875 var det nødvendigt, at tage en fjerde St. Anne kirkegård i brug.

Kapellet og kirkegården fik store skader under bombarderingen af Dresden. På kirkegården findes bl.a. et mindesmærke for ofrene.

Neue Annenfriedhof

var ved indvielsen i 1875 på 14,3 hektar og dermed Tysklands hidtil største samlede kirkegårdsanlæg. Den er tegnet af landskabsarkitekt Max Bertram og har en parkagtig karakter. Det oprindelige, pompøse indgangsparti er opført i nyrenæssancestil, inspireret af datidens italienske kirkegårde og omfattede en kapelsal med en 20 meter høj kuppel. På begge sider af indgangen til salen, danner 2 søjlegange en atriumgård. I søjlegangene var der lavet

plads til 22 gravmonumenter, der var reserveret for byens bedre borgerskab. I slutningen af 1944 blev kirkegården lukket for civilt brug; med henblik på at sørge for plads til de soldater, man forventede ville falde i kampen mod de fremrykkende sovjetiske tropper. Ved krigens slutning var der dog "kun" blevet begravet ca. 600 ofre for luftbombardementet.

Selvom der er plads til ca. 44.000 gravsteder på kirkegården, har kun ca. halvdelen været i brug og i dag er der ca. 6.000 grave tilbage. I 1998 blev kirkegården delvist lukket for brug.

Johannisfriedhof

blev indviet i 1881 og var da Dresdens største kirkegård. Den nuværende størrelse er på 24,6 hektar. Anlægget er inspireret af datidens store bykirkegårde; særligt Wiener Zentralfriedhof. På kirkegården findes et kapel i nyrenæssancestil. Området nær kapellet rummer mange store gravmonumenter af kunstnerisk betydning og afspejler tydeligt den velstand, der herskede i slutningen af 1800-tallet og starten af 1900-tallet. I 1909 blev der bygget en sandstensmur omkring hele kirkegården. Langs indersiden af muren kan ligeledes ses massevis af store, monumentale gravminder. På Johannisfriedhof findes en mindelund for de modstandsfolk, der blev henrettet af nazisterne i årene 1943-45 og ca. 3.500 af ofrene for luftbombardementet af Dresden er begravet her, de seneste i 2010. Johannisfriedhof blev anlagt udenfor Dresden, som erstatning for den gamle Johannisfriedhof i bymidten, der blev endeligt lukket i 1858.

Neue Annenfriedhof anno 1900. Kapelsalen blev ødelagt under luftbombardementet af Dresden og er ikke genopbygget. Rester af murebrokkerne kan ses i atriumgården ved indgangen.

Den cirkelformede mindelund på Heidefriedhof indeholder 14 sandstensøjler, der hver især markerer 14 udvalgte lokaliteter: Syv koncentrationslejre; fire byer, der blev ødelagt af tyske bombardementer; to byer, hvor civilbefolkningen blev udsat for massakre af SS og den tyske værnemagt og endelig den sidste søjle, der er rejst til minde om de mange civile borgere, der døde som følge af bombardementet af Dresden. Foto: X-Weinzar, GNU Free Documentation License.

Urnenhain Tolkewitz rummer Dresdens eneste krematorium og mange smukke detaljer. Den regnes for at være et helhedskunstværk og har været et forbillede for mange samtidige kirkegårdsanlæg.

Urnenhain Tolkewitz

er Dresdens sjette største kirkegård med et areal på 70.500 m². Det er en smuk gammel skovkirkegård, udelukkede til urner. Den rummer også et krematorium, der blev taget i brug i 1911. Krematoriebygningen er opført i Jugendstil og omfatter en åben urnehal og en urnegård, der i sin udformning minder om en klosterhave. I urnegårdens mure, er skorstenene fra krematoriets 2 oprindelige ovne integreret, så de næsten er skjult. Krematoriet og urnegården er Tysklands første anlæg, hvor kremering og gravsætning af urner indgår i en helhed. Krematoriebygningen var i 1920'erne et yndet turistmål og for 25 pfennig, kunne man få adgang til bygningen. Urnenhain Tolkewitz betragtes som et helhedskunstværk; en perfekt sammensmeltning af arkitektur, havekunst og skulptur. Den har været et forbillede for mange samtidige kirkegårdsanlæg og har siden 1985 været under det tyske "Denkmalsschutz". I 2003 blev byggeriet af et moderne krematorium påbegyndt i umiddelbar nærhed af det gamle. Det stod færdigt i 2005.

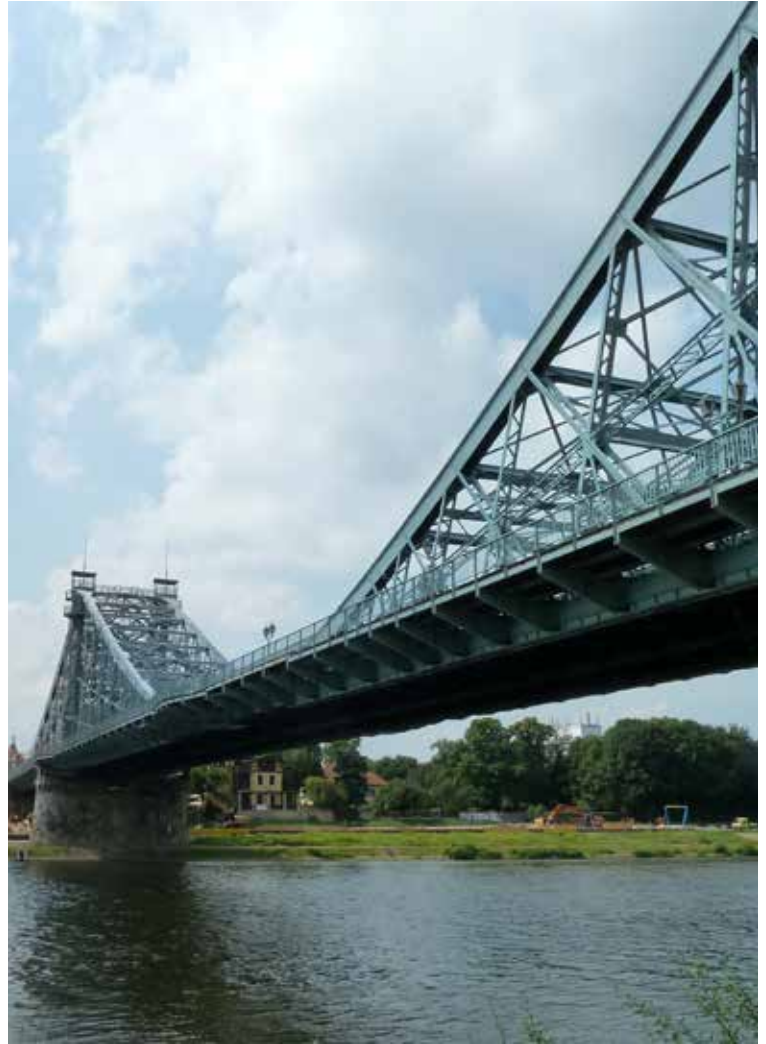
Heidefriedhof

blev anlagt i 1936. Arealet var oprindeligt planlagt til 75

hektar, men blev reduceret til 54 hektar pga. bygningen af motorvej A4. Her er langt de fleste (ca. 20.000) af ofrene for luftbombardementet begravet i massegrave. I 1963-64 blev der anlagt en ny sammenhængende mindelund for de, der er døde som følge af krig og forfølgelse. Der er mindesmærker for bl.a. de der døde i koncentrationslejrene og for krigens ofre i andre europæiske byer. Her finder også den årlige kransenedlæggelse sted, til minde om ofrene for luftangrebet på Dresden. Samtidig med anlægget af mindelunden var der planer om bygning af et nyt krematorium til aflastning af krematoriet i Tolkewitz. Planerne blev dog skrinlagt på grund af religiøse og politiske diskussioner og i stedet blev krematoriet i Tolkewitz udbygget. Heidefriedhof rummer også en muslimsk afdeling.

Omkring Dresden

Området omkring Dresden byder på mange hyggelige småbyer og spændende udflugtsmål: Slottene Moritzburg og Pillnitz, fæstningen Königstein og naturparken Sächsische Schweiz, der bl.a. rummer fantastiske klippeformationer, gode vandrestier og udsigtspunktet Basteibrücke. For nu blot at nævne nogle få... ■

Urnenhain Tolkewitz: På kirkegården kan bl.a. ses Claus Koepckes grav. Han blev ansat i det saksiske finansministerium i 1872, med ansvar for udvikling af jernbanestrukturen i området. Under hans ledelse blev bl.a. broen "Blaues Wunder" over Elben opført. Også ølbrikkens opfinder, Robert Spath, har sit gravsted her.

**Den rigtige plante
På det rigtige sted
På det rigtige tidspunkt
Til den rigtige pris**

HJEMMEHØRENDE
Taks og Thuja til
din gravstedshæk.

**Hjorthede
Planteskole A/S**

Thuja, Taks og Buksbomhæk til kirkegårde

Se aktuelle priser: www.wittenbergplanteskole.dk

WITTENBERG
PLANTESKOLE

**Tlf. 28157370 - wplanteskole@gmail.com
www.wittenbergplanteskole.dk**

NORCAR
Add Power to Your Work

Ole Rømers Vej 1 B-C • 9870 Sindal • www.norcar.com • tlf. 9621 9020

755xc - a6020 - a6026 - a6226 - a7236 - a7545

MINILÆSSERE

NORCAR, DIN HJÆLPER I HVERDAGEN

Stabilitet

Service venlig

Ergonomisk

N a6020

N a6226

N a6026

N 755

Knækstyret maskine med ekstrem snæver vende radius, konstrueret med henblik på god ergonomi og med førerens sikkerhed i højsæde, og nem betjening. Vores maskiner overholder alle gængse stillede sikkerheds krav, og mere til.

Norcar har 50 års erfaring i produktion af maskiner og anvender kun de bedste komponenter. Norcar kan tilbyde et stort redskabs program.

KONTAKT OS FOR EN UFORPLIGTENDE DEMO HOS JER.

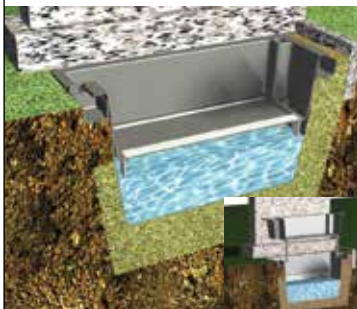
MobilPlant

MobilPlant

Selvvandende plantekasser Bedre økonomi Høj kvalitet, 15 års garanti

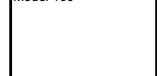

Plantekasser fra MobilPlant.

Systemet består af en yderkasse til vandmagasin og en inderkasse til planter. Systemet er især beregnet til brug på kirkegårde, med det formål at **reducere arbejdstiden** til at vande og passe blomster. Stort vandmagasin, Kun 2 til 4 påfyldninger pr. sæson. Samtidig forbedrer I jeres arbejdsmiljø. **Kontakt os for yderligere information, vi sender gerne en brochure eller en prøve.**

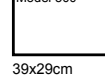
Der tilbydes 5 størrelser

Model 100

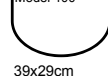
58x39cm

Model 500

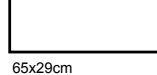
39x29cm

Model 400

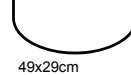
39x29cm

Model 200

65x29cm

Model 300

49x29cm

Test MobilPlant for at reducere arbejdsbelastning. I forbedrer samtidig kvalitet og økonomi, samt øger fleksibiliteten for jeres personale. MobilPlant – en miljørigtig investering. Som reference, kan vi nævne Brøndbyøster kirkegård, som bruger plantekassen på deres urnegravsteder, og har gjort det i mange år.

DAHLRUM

Dahlrum AB, tel 0046 04-230 22, e-mail sobek@mobilplant.com www.mobilplant.com

REPRÆSENTANT I Danmark
G9 Landskab, Park & Byrum AS
Tel: 0045 70232999
www.g9.dk
E-mail: info@g9.dk

G9
LANDSKAB
PARK & BYRUM

Transportere el – benzin – diesel
250 – 1200 kg lasteevne

Vacuumsuger flere modeller

NICODAN

Nicodan Teknik Aps Lysemosen 25, DK – 8600 Silkeborg
Tlf 8757 2055 www.nicodan.dk info@nicodan.dk

Professionel rod-, stød- og stubfræsning gennem 34 år

Hækfræsning
er et af vore mest efterspurgte fræseprodukter når man skånsomt og effektivt vil fjerne rødderne fra et vildvokset buskads eller en gammel hæk.

Hasselholm AB - Box 263 - SE-441 25 Alingsås
Tel. +46 (0)322-502 90 Fax +46 (0)322-551 80 -
www.hasselholm.se - info@hasselholm.se
Vort gratisnummer: 80 88 12 16

ELTOR SHARP - EL-TRUCK

ELTOR SHARP
EL-TRUCK
Vare-nr. 9410311

ELTOR SHARP EL-TRUCK - LYDLØS OG MILJØVENLIG

ELTOR Sharp er produceret målrettet til kirkegården. Eltor Sharp er en stærk og kompakt el-truck til en budgetvenlig pris. Eltor Sharp er med sin lydlose og elegante kørsel velegnet til kirkegårdens snævre og lange gange. Maskinen er nem at betjene, og har et højt sikkerhedsniveau.

- Udviklet og produceret i Danmark
- Vedligeholdelsesfrie batterier
- Stort tilbehørsprogram
- Laster op til 750 kg.
- 2 kørehastigheder
- Lille venderadius

RING FOR UFORPLIGTENDE DEMONSTRATION

Dan Sand

RING 96 56 41 00

DSN AS
N. A. JENSENSVEJ 1,
TORNBY
9850 HIRTSHALS
WWW.DANSAND.COM

Alle priser er eks. moms og fragt. Forbehold for trykfejl & prisstigninger.

ANNESTAUSHOLM
Landskabsarkitekter

Skovafsnit på kirkegård

Kirkegårde
- Helhedsplaner, udviklingsplaner og driftsplaner

Kontakt os for en uforpligtende samtale

www.annestausholm.dk
Tlf. 46 40 27 71 - afs@annestausholm.dk

BOGANMELDELSE:

RETTEEN OM DE DØDE

Tekst Jens Dejgaard Jensen
jdj@skk.dk

Pliglæsning blev til lystlæsning. Det er på høje tid at Kirkegården gør opmærksom på Janne Rothmar Herrmanns bog "Retten om de døde" fra 2016. Anbefales til alle begravelsesmyndigheder, kirkegårdsbestyrelser og kirkegårdsledere.

Inden jeg åbnede bogen fra Jurist- og Økonomforbundets Forlag, var forventningen en tør gennemgang affattet i stilrent kancellisprog. Den fordom døde en nem død efter et par siders læsning . . . sproget og indholdet flyder let og veldisponeret.

Hvornår er man død?

Overgangen fra levende til afdød er en markant ændring af en persons retstilstand. Derfor er det af betydning at fastslå om man er død eller ej – og retsreglen finder man i sundhedslovens §176, som fastslår at man er død, når hjerte-lungefunktionerne eller hjernefunktionen er ophørt.

Historisk set kom den første sammenhængende lov om dødens indtræden i 1871, som reaktion på befolkningens udbredte frygt for at blive levende begravet som skindød (det er kendt at H.C. Andersen havde en seddel liggende på sit natbord med ordene "Jeg er skindød"). På denne tid blev også reglen om at en formodet død ikke måtte flyttes eller lægges i kiste før mindst 6 timer efter dødens indtræden – tænk hvis man kun var skindød.

Det klassiske hjertedøds-kriterium blev imidlertid udfordret af transplantationsteknologier, som er bedst tjent med at udtage organer før, eller snarest efter at hjerte-lungefunktionen ophører.

I 2006 blev de kognitive og fysiologiske kendetegn for hjerne-døds-kriteriet skrevet ind i lovgivningen – som en forbeholdt mulighed for, at lægerne har mulighed for at udtage egnede organer til transplantation. Men også som en forsikring til befolkningen om, at høst af organer først finder sted, når man vitterligt er død.

Afhændelsen af den døde krop

Dette kapitel belyser at ved dødsfald består både en ret – og en pligt – til begravelse eller kremering. Andre afhændelsesmetoder er ikke tilladt. Kremering, eller ligbrænding, som det tidligere blev kaldt, blev der først lovhjemmel til i 1892 – og med en del forbehold. Folkekirkens præster kunne f.eks. nægte at foretage jordpåkastelse hvis afdøde skulle kremeres. Kremering kunne heller ikke gennemføres, før politiet havde givet lov – denne regel bestod helt frem til 1975. Det fortæller også noget om, at kremering kulturelt og religiøst var grænseoverskridende de første mange år.

Videre i kapitlet behandles den tidsmæssige ramme, begravelsesmyndigheden, begravelsesansøgningen, begravelseshandlingen – og om afdødes egen rådighed og selvbestemmelsens grænser. Begravelse i velfærdssamfundet, begravelsehjælp, hjemtransport af afdøde og repatriering af afdøde. Desuden transport af lig og flytning af ligrester, samt et afsnit om markedsføring og et om fostre.

Janne Rothmar Herrmann, cand.jur. Ph.d., er lektor i bioret ved Juridisk Fakultet, Københavns Universitet. Forfatteren behandler den afdøde og de pårørendes retsstilling med nedslag i sundhedsretten, persondataretten, strafferetten, kirkeretten, afgiftsretten, personlighedsretten m.fl. Også bidragene fra EU-retten og menneskeretten er nyttig læsning.

Efter min vurdering giver en samlet læsning et godt overblik over retstilstandene vedrørende kirkegårdenes arbejde med afdøde og deres pårørende. Men også opslag om specifikke emner som personregistrering eller overskudsvarme fra krematorier vil være nyttige. ■

Retten om de døde Af Janne Rothmar Herrmann

191 sider, softcover
Kr. 295,-
Djøf Forlag

Sct. Catharinæ menighedsråd søger ny administrationschef

Stillingen er en fuldtids tjenestemandstilling klassificeret i lønramme 36 (skalatrín) 49.

Sct. Catharinæ sogn består af kirke, sognegård, kirkegårdskontor, krematorium, kapel samt 3 præsteboliger.

Vi søger en administrationschef, der kan varetage personaleledelse og økonomihåndtering ved Sct. Catharinæ kirke.

Sct. Catharinæ kirke og sognegård er en velfungerende organisation med mange udadvendte aktiviteter. Udover de kirkelige handlinger og gudstjenester, er der i sognegården dagligt mange forskellige tilbud og grupper. Ved kirken er der ansat to organister, to kordegne samt tre kirketjenere og en kirke og kulturmedarbejder. Kirken omfatter desuden fire sognepræster.

Hjørring kirkegård er på 6.5 ha, med kirkegårdskapel og krematorium. Personalet omfatter udover kirkegårdsassistent 18 ansatte, heraf 3 på kirkegårdskontoret.

Faglige kvalifikationer:

- Relevant faglig uddannelse. Ansøgere, der har uddannelse som hortonom, landskabsarkitekt eller tilsvarende vil blive foretrukket.
- Indgående kendskab til praktisk erfaring med kirkegårdsdrift, herunder gartnermæssige og administrative opgaver samt krematoriedrift.
- Indgående kendskab til personaleledelse og arbejdsmiljø.
- Indgående kendskab til økonomi, herunder budget og regnskab.
- Kendskab til forholdene omkring folkekirken.
- Gode IT kundskaber
- Kendskab til gældende regler for begravelse, bisættelse og urnenedsættelse.
- Kendskab til bygningsdrift.

Personlige egenskaber:

- Gode lederegenskaber.
- Gode samarbejdsevner.
- Gode informative evner. (skal løbende informere menighedsrådet om drift og økonomi).
- Gode kontaktegenskaber. (kontakt til offentlighed, pårørende, kunder, leverandører og samarbejdspartnere).
- God til planlægning, prioritering og opfølgning af opgaver.
- Ansvarsbevidsthed i forhold til kirkegårdens drift og udvikling.

Vi ser frem til at modtage din ansøgning med relevante bilag fx eksamensbevis og dokumentation for tidligere ansættelse. Den stiles til Sct. Catharinæ menighedsråd, Torvet 4, 9800 Hjørring eller til 8454fortrolig@sogn.dk senest den 4. maj 2018. Har man yderligere spørgsmål kan man henvende sig til Kirkegårdsleder, Allan Vest på tlf. 21 78 03 67 eller formand for menighedsrådet, Niels Daugberg på tlf. 40 19 98 28.

Ansættelsessamtaler afholdes i uge 21/22 2018.

Tekst og foto: Tommy Christensen,
tcchristensen@outlook.dk

Som man kan se er Rosa helena 'Lykkefund' meget blomsterrig.

Før denne overdådige blomstring var pergolaen blå, idet der også er plantet Wisteria (blåregn) her.

En anden god kombination, her fra Egeskov slotspark, er Laburnum (Guldregn) som blomstrer i maj, hvorefter rosenbuerne bliver klædt i hvidt i juli måned af Rosa helena 'Lykkefund'.

ROSA HELENÆ 'LYKKEFUND'

En helt fantastisk sund og robust klatrende rose som, oveni de allerede nævnte kvaliteter, også er velduftende og blomsterrig. Blomsterne er halvfylde hvide med gul midte. Lykkefund er rigtig god til pergolaen, rosenbuer og murværk. Når den først er blevet hjulpet på vej med hensyn til forankring, klarer den sig selv i fortsættelsen. Som en duftende

og farverig detalje i det stedegrønne parti gør den sig rigtig godt, man lader den blot kravle og klatre som en smuk kontrast til alt det grønne. Rosa helena 'Lykkefund' bør fremhæves på grund af sundhed og robusthed, den kræver ikke den intense pleje og overvågning der ellers ofte er nødvendig når man planter roser. ■

STAMA Løvsuger

- Elektrisk fremdrift og 13 hk B&S Vandguard motor til sugeenheden.
- Overholder arbejdsmiljøkravene omkring støv.

NESBO Miljørive

- Laver en flot finish med 3 funktioner i én arbejdsgang:
- Skuffer, river og planerer.
- Bredde 100 – 200 mm.

NESBO Gasbrænder

- Effektiv og uden brug af kemikalier.
- Lille og let kørende.
- Med elektronisk tænding.

STAMA Parker EL

- Vedligeholdelsesfrie gelbatterier (ekstra udstyr).
- Lad med 3-vejs tip.
- Pålidelig og let at betjene.

STAMA Micro EL

- Smart og handy lille ståtruck med vippelad.
- Nem på- og afstigning.
- Kan leveres med blomsterstativ og andet tilbehør.

STAMA Mini EL

- Knækstyret og med vendbar førersæde.
- Servostyring.
- Hydraulisk tiplad.

STAMA Multi EL

- Med affjedret foraksel for god kørekømfort.
- Smal model med mange tilbehørsmuligheder.
- Servostyring.

SE OG PRØV DET
STORE UDVALG AF
STAMA MASKINER
HOS NEDENSTÅENDE
FORHANDLERE:

Almas Park & Fritid, Ålborg &
Brønderselv

Lyngfeldt A/S, Hadsten

Anker Bjerre A/S, Holstebro

Herning Skov, Have & Park A/S,
Herning

Vernas A/S, Vejle

Varde Have og Skovmaskiner ApS,
Varde

Hans Holm A/S, Tinglev

Sønderborg Skov- Park & Have
Maskincenter Aps, Sønderborg

Heden Maskinforretning A/S,
Ringø

Havdrup Maskinforretning A/S,
Havdrup

KORT NYT

1

Kremationer i Danmark i 2017

Kremationsprocenten fortsætter med at stige en lille smule i Danmark: 83 % af de 53.261 danskere, der døde i 2017, blev kremeret. Det er ca. 0,1 % flere end i 2016. I alt blev der foretaget 44.209 kremeringer på landsplan. 55,3 % af kremationerne har fundet sted på et folkekirkeligt drevet krematorium og resten (44,7 %) på et kommunalt drevet krematorium.

Kremationsprocenten er fortsat højest øst for Storebælt, hvor 89,8 % blev kremeret. Vest for Storebælt er kremationsprocenten på 77,1.

Krematorium	Antal
Aabenraa	1.884
Aalborg	2.612
Aarhus	2.403
Ballerup	1.795
Esbjerg	1.113
Frederiksberg/Søndermark	1.558
Fælleskrematoriet Kolding /Fredericia Provstier	2.220
Fælleskrematoriet, Ringsted	8.092
Glostrup	1.914
Hillerød	1.513
Hjørring	1.100
Holstebro	2.302
Horsens	1.747
Københavns Kommune - Bispebjerg/ Sundby	6.384
Odense	2.571
Randers	1.628
Rønne	488
Silkeborg	1.513
Svendborg	1.372
Kremationer i alt	44.209
Døde i alt	53.261
Kremeringsprocent	83,0

Kilde: www.dkl.dk

2

Inddrivelse af gæld i Folkekirken

Folkekirkens tilgodehavender inddrives fremover gennem SKAT, som er restanceinddrivelsesmyndighed (RIM) for den offentlige sektor. Det betyder, at gæld som ikke betales rettidigt til Folkekirken skal overdrages til SKAT, som følge af bekendtgørelse nr. 29 af 12 januar 2015 (findes på retsinformation.dk).

I disse tilfælde er Folkekirken offentlig fordringshaver og vil derfor modtage hjælp fra RIM afdelingen hos SKAT til inddragelse af gæld.

Bekendtgørelsen tilkendegiver, at alle offentlige instanser har ret og pligt til at benytte SKAT som inddrivelsesmyndighed. Da Folkekirken er omfattet af bekendtgørelsen, har man ikke længere mulighed for at benytte privat inkasso til inddrivelse af Folkekirkens fordringer. I bekendtgørelsen bliver det forklaret, at ubetalte fakturaer er inddrivelsesberettigede efter udsendelse af gentagne rykkere til skyldneren.

Der gøres opmærksom på at tilbud i GIAS ikke kan overdrages til SKAT. Det er gratis at benytte SKAT til inddrivelse. Reglerne og procedurerne om inddrivelsesprocessen findes ved at søge efter ”inddrivelse af gæld til det offentlige” på www.skat.dk.

3

Velkommen til nye kolleger

Peter Dupont Kristensen er tiltrådt som kirkegårdsleder den 1. april ved Svendborg Kirkegårde og krematorium.

Rasmus Juhl Christoffersen er tiltrådt som kirkegårdsleder ved Hvidovre-Risbjerg Kirkegårde.

Anne Louise Kjeldgaard er tiltrådt som kirkegårdsleder ved Jetsmark Kirkegård.

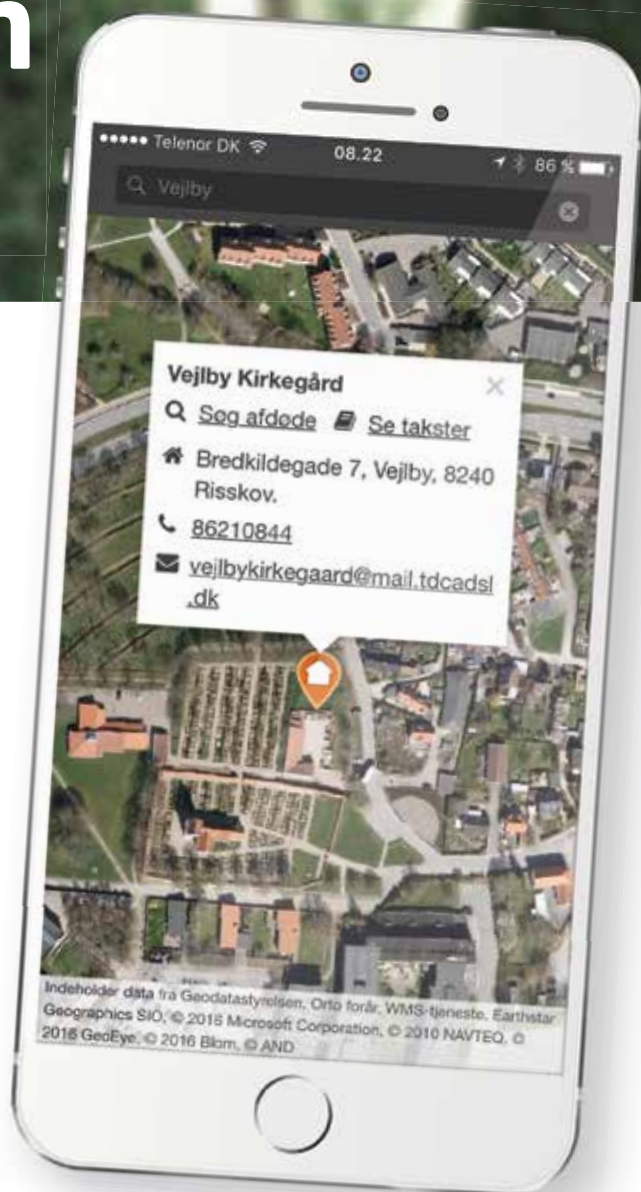
Find gravsted Gratis app til din smartphone

Gør det let for kirke- gårdens besøgende

En GRATIS service, som alle kirkegårde kan tilmelde sig. På www.findgravsted.dk eller via den nye app vises placeringen af alle kirkegårdens gravsteder, samt takster og kontaktoplysninger.

Fås til både Android og iPhone (iOS).

Nu med over
1000 tilmeldte
kirkegårde

**Kontakt EG Brandsoft
på 9928 3565, og få en
gratis demonstration.**

KALENDEREN

28. - 29. maj 2018

Årsmøde i Foreningen for Kirkegårdskultur

Årsmødet 2018 finder sted i Helsingør stift, med foredrag og generalforsamling om mandagen, samt ekskursion til bl.a. Mariebjerg, Ordrup og Gentofte kirkegårde om tirsdagen. Foreningens medlemmer får tilsendt invitation til årsmødet - andre er også velkomne, se www.kirkegaardskultur.dk

27. august 2018

Kirkegårdsmessen

Kirkegårdsmessen afholdes ved Lødderup Kirke, Harrehøjvej 56, 7900 Nykøbing Mors. Der vil være udstillinger fra leverandører, der alle har relevans til kirkerne og kirkegårdene i Danmark. Gratis adgang

3. - 5. september 2018

Årsmøde for FDK og DKL

Årsmødet 2017 afholdes på Hotel Søpark i Maribo. Læs mere herom i dette nummer af bladet. Tilmelding på www.danskekirkegaarde.dk senest d. 15. juni.

2. - 4. oktober 2018

Lederkursus – Modul 2 - på Best Western Hotel i Svendborg

FDK afholder kurset 'Lederen og medarbejderne' (modul 2). Se mere på FDK's hjemmeside www.danskekirkegaarde.dk. Tilmelding på mail: kursus@danskekirkegaarde.dk

5. - 7. marts 2019

Lederkursus – Modul 3 - på Best Western Hotel i Svendborg

FDK afholder kurset 'Lederen som forhandler og konfliktløser' (modul 3). Se mere på FDK's hjemmeside www.danskekirkegaarde.dk. Tilmelding på mail: kursus@danskekirkegaarde.dk

7. marts 2019

Kirkegårdskonferencen på Hotel Nyborg Strand

Kirkegårdskonferencen afholdes på Hotel Nyborg Strand.

7. - 9. oktober 2019

Lederkursus – Modul 4 - på Best Western Hotel i Svendborg

FDK afholder kurset 'Personalejura, forvaltning og økonomistyring' (modul 4). Se mere på FDK's hjemmeside www.danskekirkegaarde.dk. Tilmelding på mail: kursus@danskekirkegaarde.dk

8. - 10. september 2021

Nordisk Kongres

I 2021 afholdes den Nordiske Kongres i Finlands tredje største by Tampere (Tammerfors).

www.vmloader.dk | 9744 1700 | 6161 6942

Vinderup Maskiner A/S

Kontakt en VM Loader forhandler i dit nærområde

Vinderup & Nykøbing | Vinderup Maskiner | 9744 1700 | 6161 6942

Sønderborg | Sønderborg Skov - park & have | 7443 4050

Varde | Varde Have og Skovmaskiner | 8615 6302

Køge | Minitraktorgården Køge | 5599 3737

Næstved | Minitraktorgården | 5572 5376

Hornslet | Elite Service | 7521 0940

Besøg www.vmloader.dk og se det fulde produktprogram

1022LX (22hk)	PRIS
	117.800,-
1026LX (26 hk)	PRIS
	144.800,-

Kubotamotor, 3 cyl. m/vandkøling, Hurtigskift Redskabshydraulik i joystick og komplet lyspakke

Priserne er excl. moms

TWINCA CONTRACTOR

Twinca Contractor ES-800

Contractor ES-800 har sakselift og højtipp. Det betyder, at du kan arbejde effektivt og spare både tid og penge. F.eks. kan du fylde en container eller et lad hele vejen rundt og undgå spild.

Kører på el
Autostyrtøj
Lastkapacitet op til 1000 kg.
Driftstid: op til 14 timer
Hastighed: 0-6 km/t

Vejl. udsalgs pris
74.900Dkk
ekskl. moms.

Kontakt

Dan-Sand
DSN AS - TLF. 96 56 41 00 - WWW.DANSAND.COM

for uforpligtende
demonstration.

Twinca Contractor E-500

Contractor E-500 er en smal model med kun 80 cm i bredden og lastkapacitet på 500 kg.

Kører på el
Autostyrtøj
Driftstid: 5 timer
Hastighed: 0-6 km/t

Vejl. udsalgs pris
52.900Dkk
ekskl. moms.

Alle vore maskiner er produceret i højeste kvalitet med lav vedligeholdelse og ergonomisk design.

Dan-Sand

RING 96 56 41 00

Alle priser er eks. moms og fragt. Forbehold for trykfejl & prisstigninger.

DSN AS
N.A. JENSENSVEJ 1,
TORNBY
9850 HIRTSHALS
WWW.DANSAND.COM

Foreningen af Danske Kirkegårdsledere

Formand:

Jens Zorn Thorsen, Vejle Kirker og Kirkegårde
E-mail: jzt@vejle-kirkegaarde.dk
Tlf: 29 41 86 91

Sekretariat:

Foreningen af Danske Kirkegårdsledere
Springbakken 1, 9230 Svenstrup J.
E-mail: kontor@danskekirkegaarde.dk
Tlf: 60 53 59 00

Se mere på www.danskekirkegaarde.dk

Fremsendelse af annoncer og artikler

Annoncer (reproklart materiale) skal helst afleveres som PDF-filer, for at undgå fejl i forbindelse med annoncens opsætning i bladet.

Billeder, der skal ledsage artikler, skal helst ikke lægges ind tekstdokumentet, men sendes separat i den originale opløsning. Det giver en bedre billedkvalitet i det trykte blad.

Danske Krematoriers Landsforening

Sekretariat:

Viborgvej 10
7500 Holstebro
Tlf. 40 13 02 23
E-mail: admin@dkl.dk

Formand:

Tom Olsen, Fælleskrematoriet i Ringsted
Tlf. 26 86 02 01
E-mail: tomo@km.dk

Næstformand og teknisk udvalg:

Erik Bach, Aarhus Kirkegårde
Tlf.: 89 40 27 60 – 29 20 81 58
E-mail: eb@aarhus.dk

Kursusudvalg:

Erik Bach, Aarhus kirkegårde
Tlf. 89 40 27 60 – 29 20 81 58
E-mail eb@aarhus.dk

Tommy Christensen

Tlf. 20 41 61 86
E-mail: tchristensen@outlook.dk

Se mere på www.dkl.dk

Tidsskriftet 'KIRKEGÅRDEN'

Udkommer 6 gange årligt i samarbejde mellem FDK – Foreningen af Danske Kirkegårdsledere og DKL – Danske Krematoriers Landsforening

Oplag: 1.150 stk.

Abonnement

Pris: 336,- kr. pr. år (400,- kr. pr. år for abonnenter udenfor Danmark)
Bestilling eller ændring af abonnement sendes til kontor@danskekirkegaarde.dk

Kontakt:

Lene Halkjær Jensen, Humlebæk Kirkegård
Tlf. 2624 7228 – E-mail: lene.bladet@mail.dk

Udgivelser og deadlines i 2018 / 2019

Nr. 3, juni 2018	20. maj 2018
Nr. 4, august 2018	20. juli 2018
Nr. 5, oktober 2018	15. september 2018
Nr. 6, december 2018	15. november 2018
Nr. 1, februar 2019	15. januar 2019
Nr. 2, april 2019	20. marts 2019

Bladet forventes at udkomme ca. en måned efter deadline.

Annoncepriser

1 side	kr. 3.500,-
1/2 side	kr. 2.500,-
1/4 side, stående	kr. 1.500,-
1/4 side, liggende	kr. 1.500,-
1/8 side	kr. 1.000,-
Visitkort	kr. 900,-

Ved 3 indrykninger pr. år gives 5 % rabat
Ved 6 indrykninger pr. år gives 10 % rabat
Priserne er eks. moms.

FRA REDAKTIONEN

Ifølge flere af indlæggene på årets kirkegårdskonference, er der plads til forbedringer – både i den måde kirkegårdene og de enkelte gravområder anlægges på, og i udformningen af det regelgrundlag de styres efter, altså kirkegårdens vedtægter...

Der kan nok ikke herske megen tvivl om, at 'Plejer' skal lægges i graven, hvis kirkegårdene skal møde de fremtidige brugeres ønsker. Der skal ydes en professionel og personlig service, der ikke er præget af stive regler og der skal være plads til liv og nye traditioner på kirkegårdene.

Plejer blev også lagt i graven på andre områder i dette forår. Efter nogle milde vintermåneder, blev årets første forårsmåneder præget af kulde – og i dele af landet – også en masse sne. Det har sine steder givet visse udfordringer i forhold til

at få udført de opgaver, der ellers er normale for årstiden. Planlægningen af arbejdsopgaverne i foråret har også været præget af usikkerheden om hvorvidt, strejke- og lockoutvarslet ender med at blive til virkelighed, hvilket i skrivende stund stadig er uafklaret.

Dette års temanummer har fået titlen 'For meget plads – og hvad så?' Redaktionen efterlyser derfor gode og inspirerende eksempler på, hvordan den overskydende plads på kirkegården kan indrettes til nye gravstedsformer eller måske bruges på helt andre måder. Alle bidrag til temaet er velkomne; store som små anlæg, uanset om det er en stor eller lille kirkegård – og uanset om du har lyst til at skrive en artikel eller bare har et par gode billeder, som du kan fortælle lidt om. Bidrag til temanummeret vil vi gerne have senest d. 20. juli.

Fornyelse med respekt for tradition siden 1982

 JESSING

- Se flere produkter på www.jessing.eu

